

De Nederlandse Taalkunde in 1961

door J. IDE

I. Bibliografie

1. *Bibliographie linguistique de l'année 1959 et complément des années précédentes*, publiée par le comité international permanent des linguistes. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1961, 359 blz.
Nederlands : blz. 188-194; Afrikaans : blz. 195; Fries : blz. 195-196.
2. Annual Bibliography for 1960. Compiled by P. A. BROWN. *Publications of the Modern Language Association of America*, LXXVI (1961), nr. 2, blz. 93-361.
Nederlandse taal- en letterkunde : blz. 330-337.
3. *Germanistik*, Internationales Referatenorgan mit bibliographischen Hinweisen. Max Niemeyer Verlag, Tübingen, II (1961), 648 blz.
In de rubriek „Alt- und mittelniederländische Sprache” (blz. 181-184; 330; 502-504) worden enkele publicaties kritisch besproken.
4. P. J. NIENABER : Bronnegids by die studie van die Afrikaanse Taal en Letterkunde. 1960, Deel IV D. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, (1961), blz. 88-107.
5. W. FOERSTE : Chronik. *Niederdeutsches Wort*, II (1961), Heft 2, blz. 75-112.
Kritisch overzicht van wat in 1960 en 1961 gepubliceerd werd op het gebied van de Nederduitse Mundartforschung (blz. 75-100) en Namenforschung (blz. 100-112). Er wordt werk besproken van Leys, Heeroma, Weijnen, Roelandts, De Tollenaere, Gyseling, Gewin, Van Winter.

6. R. ROEMANS & H. VAN ASSCHE : *Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften*. Reeks I : Vlaamse literaire tijdschriften van 1930 tot en met 1958. Afl. 4 : Band (1942-1960) en Zuiderkruis (1956-1959). Hasselt, Heideiland, 1961, 242 blz.
Taalkundige bijdragen zijn schaars.
7. M. E. KRONENBERG, NIJHOFF-KRONENBERG : *Nederlandsche Bibliographie van 1500 tot 1540*. Derde deel (derde stuk). Benevens een vervolg op „Inleiding tot een derde deel en enige samenvattende registers”. 's-Gravenhage, M. Nijhoff, 1961.
Bevat 48 nieuwe beschrijvingen, een alfabetisch register en een zevental cumulatieve registers voor het gehele werk.
8. J. GOOSSENAERTS : Volkstaal. *Wetenschappelijke tijdingen*, XXI (1961), blz. 257-260, 315-318.
Een overzicht van de publicaties over de volkstaal in de Nederlanden sedert 1830.
9. H. T. J. MIEDEMA : *Paedwizers fan de Fryske Filology*. Th. Siebs (1862-1941), F. Buitenrust Hettema (1862-1922) en de Fryske Filology tusken 1880 en 1940. Ljouwert / Leeuwarden, R. van der Velde, 1961, 342 blz.
Inleidend overzicht van de Friese filologie van de Humanisten tot de Nieuw-grammatici (dus ongeveer van 1540 tot 1880). Leven en werk van Siebs en Hettema. Verdiensten van Bremer, Van Helten, Sipma en hun leerlingen.
10. *Ut de Smidte fan de Fryske Akademy*. X (1961), 39 blz.
Overzicht van de activiteiten van de Fryske Akademy, met een lijst van de publikaties.

II. Publikaties van algemene aard

1. **Algemeen Nederlands en dialect; taalschakeringen taalverzorging.**
11. B. W. SCHIPPERS : *Taal en spraak in stad en streek*. Algemene taal en dialecten. (Reeks Taalkundige kernen en perspectieven). Groningen, Wolters, 1961, 150 blz.
Een verzameling artikelen over A.B.N. en dialect : « Eenheid en nuance in beschaafd-Nederlandse uitspraak » van C. B. van

Haeringen; « Het 'Hollands' als bouwer van onze dialecten" van J. Naarding; „Het aanzien van een streektaal in en buiten de eigen regio" van Jan Boer; „Experimenten met de Moederspraak" van Joh. Buursink; „Rumoer in Friesland" van P. J. Meertens; „Brabants dialect in Wisconsin" van W. L. Shetter; „Het sociale aspect van de dialecten" van M. Nelissen; „De rijksgrens tussen Nederland en België als taalgrens in de Algemene Taal" van F. van Coetsem; „Dialectgeographie in zakformaat" van G. G. Kloeke; „De toepassing van de geografische methode op het taalkundig en het folkloristisch onderzoek" van L. Grootaers; „Taalgeografie" van E. Blancquaert; „Is 'zoenen' beschaafd?" van Jo Daan en „Taalgeografie in de toekomst" van K. Heeroma.

12. K. HEEROMA : Noord en Zuid. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 70-78.

Over „noordtaal" en „zuidtaal", de expansie van de „zuidtaal" en de eigen taalpersoonlijkheid van beide.

13. M. GYSSELING : Op verkenning doorheen het Oudnederlands. *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam*, XXXVII (1961), blz. 77-89.

Bronnen v.h. Oudnederlands. Toenemende accentconcentratie. Historisch-geografische situering.

14. B. H. ERNE : Zestiende-eeuwse taal. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 28-31.

Over het schriftelijk taalgebruik in de zestiende eeuw.

15. L. C. MICHELS : *Filologische Opstellen*. Deel III : Stoffen uit Vondels werk. (Zwolse Reeks van Taal- en Letterkundige Studies, Nr. 10). Tjeenk Willink, Zwolle, 1961, 338 blz.

Bevat o.m. Michels' onvindbaar geworden dissertatie uit 1941 : „Bijdrage tot het onderzoek van Vondel's Werken".

16. M. A. F. OSTENDORF : Kenmerken van Sporttaal. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 169-184. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, 1961, blz. 218-223.

17. M. A. F. OSTENDORF : Studie van „Sporttaal". *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 102-109.

18. Herman TEIRLINCK : Toneeltaal. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 140-143.

Voorlopig nog liefst dialect als Vlaamse toneeltaal?

19. Cl. VANWONTERGHEM : De mijnwerkerstaal in Belgisch-Limburg. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 203-209.
 Uit deze inventaris van de Limburgse mijnwerkerstaal blijkt dat de meeste woorden ontleend zijn aan het Waals, het Frans of het Duits.
20. W. F. J. M. KRUL : Leek en Taal. *Nu Nog*, IX (1961), blz. 98-108.
 Over de rol van de leek en de deskundige in de ontwikkeling van het Nederlands en over het ontstaan van het Genootschap „Onze Taal”.
21. G. J. UITMAN : Levende taal minderwaardig? *Levende talen*, 1961, blz. 347-348.
 Pleidooi voor de toenadering van de kanseltaal tot de dagelijkse omgangstaal.
22. F. MAES : Rechtsvordering voor een Dialekt. *De Brabantse Folklore*, nr. 151 (1961), blz. 284-296.
 Pleidooi voor het gesproken dialect, in casu het Tiens.
23. Jo DAAN : Zur niederländischen Dialektsoziologie. *Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung*, LXVIII (1961), blz. 22.
 Samenvatting van een voordracht over de ontwikkeling van en de wisselwerking tussen de Nederlandse cultuur en de Ndl. dialecten.
24. J. NAARDING : Enige opmerkingen inzake conservatieve dialecten. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 205-213.
 Over het verband tussen tijdelijk absentisme van een bevolkingsgroep en het conservatisme van zijn dialect.
25. V. F. VANACKER : Bandopnemer en Dialektonderzoek. *Spieghele Historiae*, III (1961), blz. 116-124.
 Overzicht van dialectonderzoek met de bandopnemer in Zwitserland, Duitsland, Frankrijk, Zweden, Denemarken, Polen, Canada en Nederland.
26. Jo DAAN : De geluidsopname in dienst van de taalkunde. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 2-4.
 Over het belang van de geluidsopname, niet alleen voor het vastleggen van de tegenwoordige vorm van de dialecten, maar ook van de schakeringen van het Algemeen Nederlands.
27. D. DALLE : Taalverschuivingen in West-Vlaanderen in de zeventiende en de achttiende eeuw. *Handelingen*

van het genootschap voor geschiedenis (Société d'émulation) te Brugge. Deel 98, 1961, Brugge, blz. 48-86.

Over taalverschuivingen o.i.v. politieke en administratieve verschuivingen.

28. J. BEHETS : Taalverhoudingen op regeringsvlak. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 203-210.
Overzicht van de taaltoestanden in onze gewesten tijdens het Ancien Régime, gevolgd door een bibliografie.
29. G. VAN DIEVOET : De Nederlandse rechtstaal en de Belgische wet. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 214-217.
Over allerhande problemen i.v.m. de vertaling in het Nederlands van de Belgische wetteksten.
30. S. S. H. M. BOELEN : De Nederlandse taal in Vlaanderen. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 249-254.
Pleidooi voor een Vlaams getinte Nederlandse kultuurtaal in Zuid-Nederland.
31. J. LEENEN : De Nederlandse taal in Vlaanderen. *Wet. Tijdingen*, XXI (1961), kol. 297-300.
Reactie n.a.v. het artikel v. Boelen (zie boven, nr. 30).
32. R. CLAEYS : De Nederlandse taal in Vlaanderen. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 300-303.
Reactie n.a.v. het artikel v. Boelen (zie boven, nr. 30).
33. J. GOOSSENAERTS : De Nederlandse taal in Vlaanderen. III. *Wet. Tijd.*, XXI (1961), kol. 353-358.
Reactie n.a.v. het artikel v. Boelen (zie boven, nr. 30).
34. O. VAN DER HALLEN : Nogmaals : De toekomst van het Nederlands in België. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 201-204.
Aanvulling bij zijn eigen bijdrage (*Wet. Tijd.* XX, 1960, blz. 337-340) en reactie op commentaar op dat artikel.
35. W. GOBBERS : Heeft het Nederlands nog een toekomst in België? *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 55-60.
Reactie op O. van der Hallens pessimistische visie op de toestand van het Nederlands in België (*Wet. Tijd.* XX, 1960, blz. 337-340).
36. „Lijst van benamingen van ambtenaren en personen bij de openbare besturen in dienst of bekend” door de Centrale

Commissie voor de Nederlandse Rechtstaal en Bestuurs-taal in België. Brussel, Belgisch Staatsblad, 1961.

De Centrale Commissie heeft ernaar gestreefd, ten behoeve, van de ambtenaren, een zo volledig mogelijk repertorium op te maken van alle benamingen van personen, waarvan de Nederlandse versie hun bij de uitvoering van hun taak dienstig kan zijn.

37. R. F. LISSENS : Benamingen van onze letterkunde in encyclopedieën en literaire lexicons. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 491-492.
38. J. L. PAUWELS : Moeilijkheden met de benaming van onze taal. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 9-24.
Historisch overzicht van de benaming van onze taal en poging tot oplossing van de nog steeds bestaande problemen.
39. Antoon SEELDRAEYERS : De evangeliën uit de Hiëronymusvertaling. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 121-126.
Over de taal die P. J. COOLS gebruikt in de nieuwe vertaling van de evangeliën (1961), als voorbeeld van de in het Noorden gangbare standaardtaal.
40. C. B. VAN HAERINGEN : „Hetwelk doende, enz.”. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 150-152.
Radikale afwijzing van dergelijke formules.
41. P. BONTE : Taalperikelen in de B.R.T. Lesigne, Brussel, 1961.
Over het taalgebruik van de B.R.T.-nieuwslezers.
42. Maximilian WELLER, G. STUIVELING : *Moderne welsprekendheid*. Handboek voor moderne taalbeheersing. Amsterdam-Brussel, Elsevier, 1961, 214 blz.
43. H. DE BOER, e.a. : *Schriftelijk rapporteren*. Een praktische handleiding bij het samenstellen van rapporten, nota's, memoranda, scripties, dissertaties, zakelijke correspondentie en dergelijke. Utrecht / Antwerpen, Aula-Boeken, 328 blz.
44. *Taalbeheersing in de administratie*. U. G. A. Stijn Streuvelslaan 73, Heule.
Is een nieuw maandschrift waarin allerlei taalproblemen worden behandeld.

45. G. VAN CROMBRUGGE & L. DOOMS : *Keurig Nederlands in de Administratie... en elders*. Daphne Uitgaven, Gent, 1961, 248 blz.
Verdienstelijke poging tot taalzuivering en taalverrijking in de administratie.
46. Jan GRAULS : *Goed Nederlands in handel en economie*. Uitgave verzorgd en ingeleid door R. Roemans en H. Van Assche. HeideLand, Hasselt, 1961, 192 blz.
Bevat 68 bijdragen en een vijftal registers.
47. F. C. DOMINICUS : *Schrijft U ook zulk Nederlands?* G. B. van Goor Zonen, 's-Gravenhage, 1961, 160 blz.
Deze praktische wenken voor een verzorgd taalgebruik zijn voornamelijk bestemd voor Noordnederlanders.
48. *Nu nog*. Tweemaandelijks orgaan van de Vereniging voor Beschaafde Omgangstaal. IX (1961), 6 nrs.
Bevat een groot aantal bijdragen ter bevordering van het A.B.N. in Vlaanderen.
49. *Onze taal*. Maandblad van het Genootschap „Onze Taal”, XXX (1961), 12 nrs. Nederlandsche Uitgeversmij., Leiden.
Ook in dit maandblad werd geijverd voor een zuiver taalgebruik.
50. Jan VEERING : Die Genootschap „Onze Taal”. *Muttersprache*, 1961, blz. 27-29.
Over ontstaan en werking van het hierboven geciteerde genootschap en zijn maandblad.
51. Garnt STUIVELING : Spracharbeit in den Niederlanden. *Muttersprache*, 1961, blz. 20-26.
Over de redenen waarom taalverzorging in het Nederlandse taalgebied onontbeerlijk is.
52. Willem PEE : Sprachpflege im flämischen Teil Belgiens. *Muttersprache*, 1961, blz. 5-20.
Over het streven naar een algemene cultuurtaal in Zuid-Nederland.
53. J. P. M. TACX : *Nederlandse Spraakkunst voor iedereen*. Ongewijzigde 2^e druk. Het Spectrum, Utrecht, 1961, 304 blz.
(Zie „De Nederlandse Taalkunde in 1960”, nr. 37).

2. Het Nederlands in contact met andere talen.

54. J. BEHETS : Een beschrijving van de Taalgrens in 1827. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), blz. 307-310.
Over de evolutie van het verloop van de taalgrens, zoals die geschetst wordt in een verhandeling van Adrien Philippe Raoux, gepubliceerd in 1827.
55. A. DEMEDTS : Frans- en Zuid-Vlaanderen. *Dietsche Warande en Belfort*, CVI (1961), blz. 82-110.
Kennismaking met de taaltoestanden in Frans-Vlaanderen.
56. *Ons erfdeel*, IV (1960-1961). V (1961-1962).
Bevat o.m. een aantal bijdragen over de situatie van het Nederlands in Frans-Vlaanderen.
57. *Vlamingen over de wereld*. Jaarboek van de Kultuurraad voor Vlaanderen, 1961, blz. A. 25-A. 80.
Verslag van een colloquium dat gewijd was aan : Frans-Vlaanderen, Wallonië, Overmaas, Zuid-Amerika, Noord-Amerika, Zuid-Afrika, Centraal-Afrika, Vlamingen en Nederlanders, Twintig jaar Band en Zuiderkruis, De Nederlandse Cultuur over de Wereld.
58. B. W. SCHIPPERS ; *Welcome en ongewenste vreemdelingen*. De Invloed van vreemde talen op het Nederlands en de reacties daarop. (Reeks Taalkundige kernen en perspectieven). Ongewijzigde 2^e druk. Groningen, J. B. Wolters, 1961.
(Zie : « De Nederlandse taalkunde in 1960 », nr. 58).
59. H. BEEM : Het Jiddisj en zijn resten in het Nederlands. *Levende Talen*, 1961, blz. 36-50.
Joodse woorden kunnen op twee manieren in het Nederlands opgenomen zijn : ofwel zijn ze ontleend aan het Hebreeuws (meestal woorden uit de Bijbelse sfeer), ofwel zijn ze ontleend aan het Jiddisj (meestal woorden uit de dagelijkse gebruikstaal).
60. Herman TEUCHERT : Nederlands in Brandenburg. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), blz. 5-12.
Samenvatting van de conclusies van Teucherts werk „Die Sprachreste der niederländischen Siedlungen des 12. Jahrhunderts (Neumünster, 1944) en van zijn onderzoekingen sedert 1944.
61. Karl Kurt KLEIN : Flandrenses in Siebenbürgen. Aus den Vorarbeiten zu einem Siebenbürgisch-Deutschen Sprachatlas. (met 13 kaarten). *Zeitschrift für Mundartforschung*, XXVIII (1961), blz. 43-70.
In de oorkonden van Siebenbürgen komt op het einde van

de 12^e eeuw de term „Flandrenses” voor. Klein onderzoekt wat die term betekent. Hij wijst op klankresten, morfologische resten en op een 30-tal woorden, die Nederfrankisch zijn, waar- onder hij verstaat : Zuidnederlands, Noordndl., dialect, cul- tuurtaal.

62. L. SIMONS : Vlaams-Nederduitse betrekkingen in de 19^e eeuw. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*. Leuven, 1961, blz. 269-274.

Simons besteedt vooral aandacht aan het literaire aspect van de Vlaams-Nederduitse betrekkingen. Hieruit blijkt dat de Nederduitse presentie — vooral Klaus Groth — in het literaire panopticum van de Vlamingen omstreeks de eeuw- wisseling aanzienlijk was.

63. C. F. A. VAN DAM : Lope de Vega en het Nederlands. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 336-337.

Lope de Vega bleek zeer ingenomen te zijn met zijn kennis van enkele Nederlandse woorden. Hij vermeldt trouwens ook de naam van Anna Bijns onder de grote dichters.

64. A. SIZOO : *Ook U spreekt Grieks en Latijn*. Kampen, 1961.

Over Nederlandse woorden van Griekse of Latijnse afkomst.

3. Varia.

65. Fr. DE VRIEZE : De Nederlandse boek- en bibliotheek- terminologie. *De Gulden Passer*, XXXIX (1961), blz. 274-287. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 464-468.

S. betrekt het ontbreken van een verklarende lijst van Neder- landse boek- en bibliotheektermen. Gelukkig is men nu bezig met een termenlijst gebaseerd op het *Vocabularium bibliothecarii* uitgegeven door de Unesco.

66. H. M. HEINRICHS : „Wye grois dan dyn andait eff andacht is ...”. *Überlegungen zur Frage der sprachlichen Grundsicht im Mittelalter. Zeitschrift für Mundartforschung*, XXVIII (1961), blz. 97-153.

Onderzoek naar de verhouding van de „Grundsicht”, dit is de dialectlaag, tot de hogere lagen, de „Mittelschicht”, en de „Hochschicht” tijdens de Middeleeuwen in het Germaans taal- gebied. Heinrichs behandelt o.a. de overgang van -nd > -ng; vok. + t/d > vok. + k/g; -ft- > -cht-; f,v > ch, g; g, ch > v, f. Hij toont ook aan dat de wisseling van f en spirant g geen ingewoens verschijnsel is, wat indruist tegen de opvatting van Schönfeld.

67. Yvette STOOPS : Een Waals verdediger van de Vlaamse taalstrijders : Victor Delecourt. *Taal en Tongval*, XIII (1961), Blz. 127-134.

Over de werkzaamheid van Victor Delecourt in de beginperiode van de Vlaamse Beweging.

68. K. HEEROMA : Kiliaan als geograaf van Oost-Nederland. *Driemaandelijkse Bladen*, XIII (1961), blz. 13-19.

Heeroma onderzoekt de draagwijdte van de geografische termen die Kiliaan gebruikte in zijn „Etymologicum”.

69. K. HEEROMA, J. NAARDING : *De Ontfriesing van Groningen*. Zuidlaren. J. K. Hertz, 1961. (Klankgarven van het Nedersaksisch Instituut der Rijksuniversiteit te Groningen, 1).

De ontfriesing van Groningen volgt eenvoudig de algemene tendentie van de ontingweonsing van het hele kustgebied, o.a. van West-Vlaanderen en Holland. Alleen in Westerlauwers Friesland heeft het Ingweoonse taalsysteem zich kunnen handhaven. Nochtans is ook het Gronings in tal van gevallen Ingweoons gebleven.

70. K. FOKKEMA : Consonantgroepen in de Zuidwesthoek van Friesland. *Bijdragen en Mededelingen der Dialectencommissie van de Koninklijke Ned. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam*, Amsterdam 1961, blz. 16-24.

De distributie als taalonderscheidend middel wordt van belang wanneer we niet één consonantfoneem aan het begin van een woord beschouwen, maar een groep van twee of meer. Fokkema geeft daarbij voorbeelden van j-clusters in het Fries en het Nederlands.

71. R. VAN DE VELDE : De studie van het Gotisch in de Nederlanden. *Handelingen van het 42e Vlaams Filologencongres*, Leuven 1961, blz. 223-227.

72. W. FLEISCHER : *Namen und Mundart im Raum von Dresden*. Toponymie und Dialektologie der Kreise Dresden-Altstadt und Freital als Beitrag zur Sprach- und Siedlungsgeschichte. Band I, Berlin, Akademie-Verlag, 1961 (Deutsch-Slawische Forschungen zur Namenkunde und Siedlungsgeschichte, nr. 11).

De streektaal van het toponymisch behandelde gebied wordt uitvoerig beschreven : na een hoofdstuk over het woordaccent en de kwantiteit der vocalen, volgt een uitvoerige behandeling van het vocalisme en het consonantisme, de woordvorming en

de woordbetekenis. In deel I worden te Ortsnamen alfabetisch behandeld met uitvoerige etymologische verklaring. Dit werk is ook van belang voor de Nederlandse toponymisten en dialectologen.

73. M. GYSSELING : Taalprehistorie en decimaal stelsel. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI, (1961), blz. 447-448.

Kuhn („Anlautend p- im Germanischen" in : Zeitschrift für Mundartforschung 28, 1961, blz. 1-31) kwam tot de bevinding dat een niet-Keltische taal in N.-W.-Duitsland en de Nederlanden aan het Germaans moet voorafgegaan zijn. Zo bijvoorbeeld is „pink" aan die prehistorische taal ontleend; het is tenslotte hetzelfde woord als Indo-Europees „penkwe" waaruit Nederlands „vijf". De samenhang tussen pink en vijf wordt duidelijk doordat de primitieve mens rekende met zijn vingers.

74. Rob. GALDEROUX : Vertaling met behulp van elektronische ordinateuren. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*, Leuven 1961, blz. 229-234.

De mechanische methode is een belangrijk hulpmiddel om de vertalingen te vergemakkelijken en te bespoedigen. De voornaamste hinderpaal voor een mechanische kwaliteitsvertaling is de onwetendheid van de taalkundigen betreffende talloze bijzonderheden van de diverse talen.

4. Levensberichten.

75. Willem PEE : Dr. Jef Leenen. 1891-1961. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 49-55.

Beknopte biografie met biografisch overzicht.

76. J. L. PAUWELS : In Memoriam Dr. J. Dupont (1885-1961). *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie XXXV* (1961), blz. 39-48.

Overzicht van de wetenschappelijke bedrijvigheid van Dr. Dupont. Bijna al zijn publikaties staan in verband met een bepaald aspect van de paremiologie, nl. de taalkundige verklaring van de onlogische of duistere betekenisinhoud van talrijke spreekwoorden en uitdrukkingen.

77. K. ROELANDTS : In Memoriam Prof. Dr. A. Carnoy (1878-1961) *Handelingen van de Kon. Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, XXXV (1961), blz. 27-38.

Uitgebreid overzicht van Carnoy's wetenschappelijke bedrijvigheid met het accent op zijn werkzaamheid als naamkundige.

78. K. C. PEETERS : In Memoriam Prof. Em. A. Carnoy.

Volkskunde, LXII (Nieuwe Reeks : XX), (1961), blz. 28-29.

Carnoy heeft zich, door zijn vele publikaties op het gebied van de naamkunde en de toponymie, ook onrechtstreeks ingelaten met de volkskunde.

79. Robert FONCKE : In Memoriam Prof. Dr. A. Carnoy. *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, XV (1961), blz. 3-7.

Herinneringen aan Carnoy als trouw lid van de Maatschappij.

80. J. L. PAUWELS : In Memoriam Albert Carnoy. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 1.

Pauwels wijst op het belang van Carnoy als indogermanist.

81. J. L. PAUWELS : Lijkrede voor Professor Carnoy. *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde* (Nieuwe Reeks), 1961, blz. 5-7.

Over Carnoys werkzaamheid als lid van de Academie.

82. J. L. PAUWELS : Albert Carnoy (1878-1961). *Leuvense Bijdragen*, L (1961), blz. 1.

Over Carnoy als een van de ijverigste medewerkers aan „Leuvense bijdragen”.

83. W. PEREMANS : In Memoriam Prof. Dr. A. Carnoy. *Onze Alma Mater*, XV (1961), blz. 1-3.

Over Carnoy als mens en als wetenschapsmens in 't algemeen.

84. Gilbert DEGROOTE : In Memoriam Dr. C. de Baere. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), blz. 411-412.

Overzicht van De Baeres activiteiten als filoloog en van zijn talrijke publicaties.

85. Gilbert DEGROOTE : Dr. Cyriel de Baere (1884-1961). *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, XV (1961), blz. 9-11.

Over De Baere als medewerker van de Maatschappij.

86. K. C. PEETERS : In Memoriam : Dr. Cyriel De Baere. *Volkskunde*, LXII (Nieuwe Reeks : XX), 1961, blz. 193-194.

Over De Baere als volkskundige.

87. A. VAN ELSLANDER : In Memoriam Dr. Cyriel De Baere (1884-1961). *De Fontaine* (Jaarboek), XI (1961), blz. 134-135.

Schets van de wetenschappelijke bedrijvigheid van De Baere.

88. W. PEE : Necrologie. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 214-215.

Over de wetenschappelijke werkzaamheid van Dr. Cyriel De Baere en Dr. Joseph Dupont.

III. Taalatlassen en Woordenboeken

1. Taalatlassen.

89. E. BLANCQUAERT : The Series of Netherlandic Dialect-Atlases. *Onoma*, VIII (1958)/59, 332 v. „Instituut voor Naamkunde” — Louvain.

Over methode en stand van deze dialectatlassen en hun nut voor de naamkunde.

90. W. MITZKA und L. E. SCHMITT : *Deutscher Wortatlas*. Bände 10 u. 11. Giessen, Wilhelm Schmitz Verlag, 1960-1961.

Aflevering 10 behandelt 7 namen uit de plantenwereld, nl. braambes, wilde aardbei, framboos, rode bosbes, katje van de hazelaar, lelietje-van-dalen, sneeuwkllokje.

Aflevering 11 behandelt 8 namen, nl. distel, rozebottel, aardappel, wortel (*daucus carota*), paddestoel, schors van de naald- en loofboom, kruisbes, tomaat. Op afzonderlijke kaarten wordt van elk woord uit beide afleveringen de verspreiding over het hele Duitse taalgebied, met uitzondering van Zwitserland, weergegeven.

91. K. K. KLEIN und L. E. SCHMITT : *Siebenbürgisch-Deutscher Sprachatlas*. 1. Band, Teil I : Laut- und Formenlehre auf Grund der Vorarbeiten von Richard Husz und Robert Csallner bearbeitet von Kurt Rein. Marburg, Elwert Verlag, 1961, IX — 21 S. und 60 Karten.

92. *Thüringischer Dialektatlas*. Begründet u. bearbeitet von Herman HUCKE, Institut für Mundartforschung der Friedrich-Schiller-Universität Jena. (Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Veröffentlichungen

des Instituts für deutsche Sprache und Literatur.)
1. Lfg. Berlin : Akademie-Verlag, 1961.

De eerste aflevering bevat een map met 20 kaarten en een brochure met 109 blz. verklarende tekst. De atlas is bestemd als illustratiemateriaal bij het nog te verschijnen Thürings dialectwoordenboek.

2. Woordenboeken.

93. *Woordenboek der Nederlandsche Taal.* — Deel 17, 23^e afl. (triangel (I) -tri-n- : kol. 2739-2866), bew. door N. Bakker met medew. van G. Geerts. — Deel 21, 7^e en 8^e afl. (vinden-visch : kol. 735-990) bew. d. C. H. A. Kruyskamp met medew. v. G. Geerts. 's-Gravenhage en Leiden, M. Nijhoff-A. W. Sijthoff, 1961.

94. VAN DALE, *Groot Woordenboek der Nederlandse Taal.* Achtste, geheel opnieuw bewerkte en zeer vermeerderde druk door C. Kruyskamp. Afl. 19 : voort'spruitselze'nuw, blz. 2305-2432. Afl. 20 : Zenuwaandoeningzymotisch; Aanhangsel, blz. 2433-2632. 's-Gravenhage. Nijhoff, 1960-1961.

95. C. B. VAN HAERINGEN : Van Dale-Kruyskamp. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 338-344.
Bespreking van de 8^e druk van Van Dales Groot Woordenboek der Nederlandse Taal.

96. F. VAN COETSEM : Het Zuidnederlands bij Van Dale. *Leuvense Bijdragen*, (Bijblad) L (1961), blz. 65-69.
Het Zuidnederlands taalmateriaal in Van Dale zou kritisch moeten herzien worden. Daarbij moet men zoveel mogelijk vasthouden aan de norm van het algemeen gebruikelijk-zijn.

97. *Verschuereus Modern Woordenboek en Atlas*, met medewerking van W. Pée en A. Seeldraeyers. Geheel nieuwe druk (7e). Turnhout, Brepols, 1961, ca 1600 blz.
Vooral opvallend is de drastische besnoeiing van de Zuidnederlandismen.

98. C. KRUYSKAMP : De vijftiengste Koenen. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXVIII (1961), blz. 317-320.

Over het leven van M. J. Koenen, de vorige drukken en de waarde van de 25^e druk.

99. G. Stephanus AXTERS : Voor de voortzetting van het Middelnederlandsch Woordenboek. *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde* (Nieuwe Reeks), 1961, blz. 105-161.

Na een uitvoerige inleiding over de wordingsgeschiedenis van het Mnl. Wdb., volgt eerst een lijst van 93 tekstuitgaven die door J. Verdam niet geëxcerpeerd werden. Vervolgens vermeldt Axters ter aanvulling van het Mnl. Wdb. een lijst van 530 publikaties, 11 tekstuitgaven en 11 woordenlijsten. Tenslotte laat hij nog 2 lijsten volgen van resp. 408 en 91 mnl. woorden die ontbreken in het Mnl. Wdb.

100. G., Stephanus AXTERS : Memorandum over de manier waarop een Supplement is uit te geven bij het Mnl. Wdb. *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1961, blz. 289-290.

Axters wijst op een 12-tal punten waarmee men rekening moet houden bij de uitgave van een Supplement bij het Mnl. Wdb.

101. W. VAN EEGHEM : Memorandum over de wijze van uitgegeven van een supplement op Verdams Middelnederlandsch Woordenboek. *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal en Letterkunde*, 1961, blz. 285-287.

N.a.v. een gedachtenwisseling onder de verschillende leden van de Academie nopens de vraag hoe de ongeveer 5.000 woorden waarmee het woordenboek kan worden aangevuld, het best zouden bekendgemaakt worden.

102. C. B. VAN HAERINGEN : Oude toponiemen. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 89-95.

Uitvoerige bespreking van Maurits Gysselings „Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)“.

103. H. DITTMAYER : Recensie van : Maurits Gysseling, *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (Vóór 1226)*. *Rheinische Vierteljahrsblätter*, XXVI (1961), blz. 135-139.

Dittmaier bespreekt een 100-tal woorden die verkeerdelijk geïdentificeerd werden of die taalkundig onvolledig zijn.

104. Henning KAUFMANN : *Namenforschung auf Abwegen*.

Methodische Bemerkungen zu Gysseling's Ortsnamenbuch. Bad Kreuznach (Auslieferung Buchdruckerei Fr. Fiedler) 1961, 17 blz.

Ongenantige kritiek op Gysselings Toponymisch Woordenboek.

105. J. DE VRIES : *Etymologisch Woordenboek*. Waar komen onze woorden en plaatsnamen vandaan? Aula-Boeken. Utrecht-Antwerpen. Derde vermeerderde en verbeterde druk, 1961.

106. Marcel SMET en Paul VAN DE VELDE : *Sportboek, verklarend, encyclopedisch, geïllustreerd sportwoordenboek*. Wetteren, Cultura, 1961, 388 blz.

Bij iedere „levende” sportterm wordt vermeld of de term uitsluitend in het zuiden of hoofdzakelijk in het noorden gebezigd wordt. Ook de klemtoon en het genus worden aangeduid. Bij de vreemde woorden en bastaardwoorden wordt de taal van herkomst vermeld samen met de etymologie. Bij veelgebruikte vreemde woorden werd de vernederlandste uitspraak doorgedreven.

107. C. KOSTELIJK : Een bijdrage tot het hedendaagse toneelspelersjargon II. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 36-41.

Een verzameling hedendaags Noordnederlands en, in mindere mate, Zuidnederlands toneelspelersjargon, waarvan de specifieke betekenis niet verklaard wordt in het W.N.T. of in enig ander woordenboek.

108. Eero ALANNE : Der Ursprung und die Entwicklung der niederländischen Weinbauterminologie. Mit besonderer Berücksichtigung der mittelniederländischen Zeit. *Mémoires de la Société Néophilologique de Helsinki*, XXV (1961), 1e deel, 72 blz.

109. *Woordeboek van die Afrikaanse taal*. Hoofdredakteur P. C. Schoonees. Deel IV, H-I. Pretoria, Die Staatsdrukker, 1961.

110. F. VAN COETSEM : The Standard Dictionary of Afrikaans. *Orbis*, X (1961), blz. 547-550.

Over het vierde volume (H-I) van het „Woordenboek van die Afrikaanse Taal”.

111. *Deutsches Wörterbuch*, von Jacob und Wilhelm Grimm.

Hrsg. von der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. 1960-1961.

Afsluiting van dit woordenboek onder leiding van B. Beckmann en Th. Kochs. Reeds zijn de voorbereidende werkzaamheden begonnen om de verouderde banden te herzien.

112. E. KARG-GASTERSTADT und Th. FRINGS : *Althochdeutsches Wörterbuch*. Bearb. und hrsg. v. —. 13. Lfg. (bergan 3a-bi-bergan : Sp. 903-984). Berlin, Akademie-Verlag, 1961.
113. *Mittelniederdeutsches Handwörterbuch*. Hrsg. von G. Cordes. Band 3, 14. Lfg. (schotangel — Slân). Neumünster, Karl Wachholtz Verlag, 1961.
114. *Sprachwissenschaftliches Wörterbuch*. Hrsg. von Johann Knobloch. Lfg. I (a-Akustik). Heidelberg, Carl Winter-Universitätsverlag, 1961. (Indogermanische Bibliothek. 2. Reihe : Wörterbücher).

De bedoeling van dit zuiver informatief woordenboek is de gezamenlijke linguïstische terminologie alfabetisch en overzichtelijk te verklaren, met uitzondering van de metriek.

3. Dialectwoordenboeken.

115. A. WEIJNEN : De semantische en syntactische problematiek van het dialectwoordenboek. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXVIII (1961), blz. 81-95.

Een van de meest spectaculaire dilemma's voor de samenstellers van dialectwoordenboeken is de keuze van de ordening; de auteur bepleit hier de ideologische (of semantische) ordening, die geheel op de betekenis gebaseerd is, in tegenstelling tot de alfabetische ordening. Een tweede probleem is de vraag wat er op syntactisch gebied tot een woordenboek behoort en wat tot een grammatica. Tot het woordenboek behoren zeker de klankvorm en de betekenis, maar of de syntactische mogelijkheden van het woord daar eveneens toe behoren valt te betwijfelen.

116. A. WEIJNEN : Het Brabantse en het Limburgse Dialectenwoordenboek. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), blz. 163-166.

De auteur heeft de bedoeling een Limburgs en een Brabants dialectwoordenboek uit te geven, waarbij niet alleen de eigen woordenschat van een dialectgemeenschap behandeld wordt, maar ook de vakterminologieën in hun volle locale gedifferentieerdheid.

117. Verslag van de dialectencommissie over 1960. *Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen. Jaarboek 1960-61*, blz. 213-217.

De 32^e vragenlijst werd uitgezonden met vragen over houtbewerker gereedschappen, opgesteld door Dr. J. van Bakel, en een aantal andere vragen o.a. over de namen van het veulen en van enkele meelgerechten. Voortzetting van de bibliografie der dialecten van Nederland als voorbereiding tot het supplement over de jaren 1951-1960. In de loop van 1960 werden een 40-tal dialecten op band vastgelegd.

118. *Woordenboek der Zeeuwse Dialecten*, bijeengebracht door de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek. Redactie Dr. Ha. C. M. Ghijsen. Aflev. II (I t/m P (prommelkot); blz. 369-752). Den Haag, Van Goor Zonen, 1961.

119. P. J. MEERTENS: Recensie van: „Woordenboek der Zeeuwse dialecten, bijeengebracht door de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek.” (zie hierboven, nr. 118). *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXXVIII (1961), blz. 233-240.

120. Ben A. J. WASSER: Terminologie en taal van de Winterswijkse wevers. *Driemaandelijks Bladen*, XIII (1961), blz. 20-26 en 122-128.

In de eerste aflevering: beschrijving van de vaktermen en typische uitdrukkingen van de hedendaagse weverstaal van Winterswijk, meer bepaald de termen in verband met het weefgetouw.

In de tweede aflevering beschrijving van de terminologie en taal van „de wever aan het werk”.

121. L. MAEREVOET en F. DE BONDT: *Bijdrage tot de studie van de Woordenschat van de Scheldevisser te Mariekerke*. (Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, Reeks VI — Nr. 84) 1961, 221 blz.

Na een korte historische nota betreffende Mariekerke verklaart Maerevoet in een alfabetische woordenlijst meer dan duizend woorden, zegswijzen en uitdrukkingen die hij zelf gehoord heeft uit de mond van de scheldevisser te Mariekerke. Enkele illustraties en een toponymie van het visgebied verduidelijken dit. In het Aanhangsel zijn enkele verhaaltjes van vissers in dialectvorm opgetekend.

122. P. KRAMER: *Seelter woudebouk. Seeltersk-Düütsk-Wäästfräisk | Saterfriesisches Wörterbuch. Saterlän-*

disch-Deutsch-Westfriesisch / Sealter wurdboek. Sealtersk-Dutsk-Frysk : Ljouwert (Leeuwarden), Fryske Akad. 1961, XX + 268 blz.

123. *Hamburgisches Wörterbuch*. Auf Grund der Vorarbeiten von Chr. Walther und A. Lasch hrsg. von H. Kuhn und U. Pretzel, bearbeitet von K. Scheel. Lfg 1-4 (A-Buck : VIII, Sp. 1-128). Neumünster, K. Wachholtz, 1956-1961.
124. *Niedersächsisches Wörterbuch*. Auf Grund der Vorarbeiten von Hans Janssen herausgegeben durch Heinrich Wesche. 6. Lfg. (Bankstohl-Been). Bearbeiter : Jungandreas. Neumünster, Wachholtz, 1961.
125. E. KUCK : *Lüneburger Wörterbuch*. Wortschatz der Lüneburger Heide und ihrer Randgebiete, seit 1900 zusammen mit vielen Mitarbeitern gesammelt und sprachwissenschaftlich sowie volkskundlich erläutert. Bd 2, Lfg 4 : min-Panz. (Sp. 385-512) Neumünster, Wachholtz, 1961.
126. W. KROGMANN : *Helgoländer Wörterbuch*. Lfg. 1-3 : 1. Lfg. : Einleitung, A-Beesemerwecht (1957); 2. Lfg. : Beesemrün-Federpoos (1958); 3. Lfg. : federt-Hartfeäler (1961). Wiesbaden, Fr. Steiner Verlag GMBH, (1957-1961). (Akademie der Wissenschaften und der Lireratur (Mainz). Veröffentlichungen der Kommission für germanische Sprach- und Literaturgeschichte).
127. WOSSIDLO-TEUCHERT, *Mecklenburgisches Wörterbuch*. —Lfg. 28 (IV, 1) (K-karmen² : Sp. 1-128); — Lfg. 29 (IV, 2) (Karmenad²-Kind : Sp. 129-256). Berlin, Akademie-Verlag, 1961.
128. *Rheinisches Wörterbuch*, bearb. von † L. Müller, hrsg. v. K. Meisen : — Lfg. 137/138 (Bd. VIII, Lfg. 12/13) stinken-Strich : Sp. 705-832); — Lfg. 139/140 (Bd. VIII, Lfg. 14/15) (Strich-Stuten : Sp. 833-960); — Lfg. 141/142 (Bd. VIII, Lfg. 15/16) (Stute-Tau : Sp. 961-1088). Berlin, E. Klopp, 1961.

IV. Klank- en Vormleer

129. A. COHEN, C. L. EBELING, K. FOKKEMA, A. G. F. VAN HOLK: *Fonologie van het Nederlands en het Fries*. Inleiding tot de moderne klankleer. Tweede druk, 1961, 's-Gravenhage/M. Nijhoff, 155 blz.

De auteurs brachten slechts enkele wijzigingen aan in deze herdruk. Wat het Nederlandse deel betreft, menen zij de klinkerfonemen op een meer bevredigende wijze te kunnen indelen, doordat zij aan het begin gespannenheid h.i. een juistere inhoud gegeven hebben. In het Friese deel wordt het W-foneem thans onderscheiden in een labiodentaal en een bilabiaal foneem.

130. K. HEEROMA: *Fonologie van het Fries. It Beaken*, XXIII (1961), blz. 22-28.

Een bespreking van „A. Cohen e.a., *Fonologie van het Nederlands en het Fries*. 's-Gravenhage, 1959”. Het belangrijkste winstpunt noemt Heeroma het fonologisch dubbelportret van het Nederlands en het Fries, dat uitnodigt tot structuurvergelijking.

131. J. FOURQUET: *Phonologie ou Phonique? Etudes Germaniques*, XVI (1961), blz. 242-244.

B. van den Berg („Foniek van het Nederlands”, 2^e druk, 1960, Den Haag) gebruikt de nieuwe term „foniek”, gemene noemer voor fonetiek en fonologie. Fourquet heeft echter de indruk dat het werk eerder een fonologie is, in de betekenis eraan gegeven door M. Martinet. Verder worden er een 4-tal problemen uit het werk van VAN DEN BERG besproken.

132. H. SCHULTINK: *Produktiviteit als morfologisch fenomeen. Forum der Letteren*, II (1961), blz. 110-125.

Onderzoek van de produktiviteit als morfologisch fenomeen aan de hand van Nederlands taalmateriaal.

133. M. GYSSELING: *Proeve van een Oudnederlandse Grammatica (Eerste Deel)*. *Studia Germanica Gandensia*, III (1961), blz. 9-52.

Gysselings grammatica is geen volledige Oudndl. Grammatica bij gebrek aan volledig taalmateriaal. Enkele van de belangrijkste klankevoluties uit de vroege geschiedenis van onze taal worden bestudeerd. Achtereenvolgens worden behandeld: de Germaanse consonantverschuiving; het Germaans accent; de Germaanse \bar{a} , $\bar{e}2$, \bar{i} , \bar{o} , \bar{u} .

134. H. K. J. COWAN: *Esquisse d'une grammaire fonctionnelle du vieux-néerlandais (vieux bas-francique) (d'après*

le psautier carolingien de Wachtendonck). *Lewense Bijdragen*, L (1961), blz. 2-54.

Deze synchrone beschrijving van de taal van de Wachtendonckse Psalmen beperkt zich tot de fonologie en de morfologie.

135. A. COHEN: Analyse en Synthese van Nederlandse klinkers. *Handelingen van het 24e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 210-213.

Met analyse bedoelt Cohen het analytisch beluisteren van op band ingesproken woorden, waarvan de fijnstructuur van de klankopbouw hoorbaar gemaakt kan worden. Synthese betekent dat de hieruit verkregen perceptieve segmenten getoetst worden op hun individuele bijdrage tot de totaalgevaarwording. Op grond van deze methode van analyse worden de Nederlandse klinkers dan in drie groepen verdeeld.

136. A. VAN LOEY: Sur une explication phonologique de la palatalisation moyen-néerlandaise. *Académie royale de Belgique, Bulletin de la Classe des Lettres*, 5e Série — Tome XLVII, 1961, blz. 102-109.

Ook de fonologische verklaring van de mnl. palatalisatie voldoet niet helemaal, zodat de opvatting dat het verschijnsel zou ontleend zijn aan het Frans voorlopig nog de meest aanvaardbare lijkt.

137. A. VAN LOEY: Palatalisatie Mnl. en Zuidndl. „uu”, Mechelse „a”: (Met twee taalkaarten en vier bijlagen). *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, XXXV (1961), blz. 131-259.

Poging tot verklaring van de mnl. palatalisatie aan de hand van een grondige studie van de Zuidndl. „uu” en de Mechelse „a”.

138. H. VANGASSEN: Aan de grens van Vlaanderen en Brabant. IV Umlaut en Ontroding van Nl. ü in gesloten lettergreep. *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, XXXV (1961), blz. 105-129, met 2 kaarten.

Onderzoek naar de umlaut- en ontrodingsverschijnselen in de Dendersteden.

139. Elmer Harold ANTONSEN: *The investigation of „i” mutation in the Germanic languages*. Urbana, 1961, 4, 533 blz. (University of Illinois, Urbana (Ill.), Diss. 1961).

Historisch overzicht van de behandeling van het umlaut-probleem vanaf de vroegste grammatica's tot in 1959.

140. L. VAUTERIN : De apokope van „t” in het Kortrijks. *De Leiegouw*, III (1961), blz. 15-18.

De apokope van de (t), kenmerkend voor het Kortrijks dialect, zou plaatsgevonden hebben in de middelperiode (12^e-15^e eeuw) van het Kortrijks.

141. A. WEIJNEN : De Meierijse niet-geronde vormen van de objectsvorm van het persoonlijk voornaamwoord van de tweede persoon meervoud. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 21-23.

Weijnen bestrijdt hier de opvatting die Heerroma uitte in de Toelichting bij kaart 11-20 van zijn Taalatlas van Oost-Nederland en aangrenzende gebieden, (tweede aflevering), waarin hij o.m. de kaart van de objectsvormen van „jullie” besprak. Heeroma meent immers dat bij „ellie”, „allie” en „ei” de subjectsvorm van invloed geweest is voor de niet-ronding.

142. Jan VAN BAKEL : Dialectfossielen. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 13-15.

Van Bakel werd geïntrigeerd door het Nuenense „pènge”. Het is een veel voorkomend woord, voor het kweekgras. De è ziet hij als het resultaat van een ontronding, wellicht van ö, en de ng van een velarisering. Hij vraagt zich dan af waarom als „wingt”, „binge”, allang geëvolueerd zijn tot „wint”, „binde”, terwijl „pènge” zich aan die ontwikkeling heeft onttrokken.

143. Jan VAN BAKEL : De meest gesloten vocaalfonemen in het dialect van Nuenen bij Eindhoven. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXVIII (1961), blz. 199-217.

Aanvulling bij en rectificatie van Van Bakels eigen artikel „Een impasse in het dialect van Nuenen” (*Taal en Tongval*, XI (1960), blz. 25-26) over ie., uu. en oe. in het dialect van N.

144. H. VANGASSEN : Uit Hasseltse bronnen. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 144-149.

Over de historische ontwikkeling van Ndl. ei, ie en ij in het Hasselts.

145. K. ROELANDTS : Verkorting van lange vokaal. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 111-120.

Vokaalverkorting is meestal fonetisch te verantwoorden. De auteur toont aan dat verkorting bij uitzondering ook als een expressief verschijnsel kan verklaard worden.

146. Dietrich HOFMANN : *Die k- Diminutiva im Nord-*

friesischen und in verwandten Sprachen. Böhlau Verlag, Köln-Graz (Niederdeutsche Studien) 1961.

In het Saksisch en Fries gebied was het diminutief-systeem aanvankelijk drieslachtig, in tegenstelling tot het Nederlands waar de neutrale diminutief-suffixen overheersten. Dank zij de Nederlandse invloed kreeg ook het neutrale systeem de overhand in het Westfries en het Nederduits.

147. Theodor FRINGS : Flämisches „kachtel“ „Füllen“, lateinisch „capitale“, und der Übergang von „ft“ zu „cht“, deutsch „Kraft“, niederländisch „cracht“. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*. 82. Band (Sonderband), Halle (Saale), 1961, blz. 363-393.

Over de klankverandering ft > cht, in de streek van Schelde, Maas, Neder-Rijn en Westfalen.

148. Th. BAKX : Enkele opmerkingen over de medeklinkers in het Steenbergs dialect. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 19-20.

De auteur onderzoekt hier enkele afwijkingen van de medeklinkers in het Steenbergs dialect t.a.v. het A.B.N.

149. Jo DAAN : Lekkerkerks uit de 18^e eeuw. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 67-69.

Daan vestigt de aandacht op enkele bijzonderheden van het Lekkerkerks dialect uit een dagboek dat geschreven werd tussen 1769 en 1777 en afgedrukt in een boek van A.M.M. van der Wouden, „Uit Lekkerkerks verleden“ (1959).

150. Sergej A. MIRONOW : Über die Pluralbildung im Niederländischen. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*. 82. Band. (Sonderband), 1961. Halle (Saale). blz. 313-317.

De meervoudsvorming in het Nedl. onderscheidt zich van de Duitse schrijftaal en haar dialecten door enige eigenaardigheden. Enerzijds zijn die inwendig, zoals het ontbreken van de Umlaut, een zeer intensieve omvorming van verscheidene meervoudstypes, samen met de verdwijning van het genusonderscheid en de maximale uitbreiding van de uitgang -en. Anderzijds zijn er uitwendige factoren die gebaseerd zijn op de concrete historische ontwikkeling der taal, de verandering van de dialectische basis van het Ndl., de inwerking van het ingweoons, samen met de buitengewone uitbreiding van de uitgang -s.

151. J. E. LOUBSER : *Die saamgestelde verbale vorm, Van Nederlands na Afrikaans*. Groningen, Wolters, 1961, XII + 273 blz.

In het Afrikaans is maar weinig meer te bespeuren van wat

men in het Nederlands o.v.t. noemt. In de plaats van de oude formele tegenstelling v.t.t.-o.v.t. is er een nieuwe ontstaan : saamgestelde vorm-stamvorm. De afrikaanse toestand ziet Loubser vrijwel geheel als een rechtstreekse ontwikkeling van mogelijkheden die in het zeventiende-eeuwse Ned. aanwezig waren, die zich in het Kaaps-Nederlands tot neiging ontwikkeld hebben en in het Afrikaans tot stelsel. In zijn onderzoek analyseert hij naast een groot aantal Nederlandse geschriften uit de 17de eeuw ook het Kaaps-Nederlands en het huidige Afrikaans.

152. A. WEIJNEN : Recensie van : J. E. Loubser, *Die saamgestelde verbale vorm, Van Nederlands na Afrikaans, Tijdschrift voor Nederlandse Taal en Letterkunde*, 78, 1961, blz. 71-76.

(Zie hierboven, nr. 151).

153. K. HEEROMA : Wat is assimilatie? *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 245-251.

Assimilatie, zegt Heeroma, moet de aanduiding zijn van een diachronisch geziene ontwikkeling of van het synchronisch geziene resultaat van die ontwikkeling. Hij is het niet eens met Paardekooper (N. Tg. 53, blz. 303) die de term assimilatie in de ban wil doen, omdat het eigenlijk slechts om combinatorische variatie zou gaan. Heeroma meent dat door assimilatie niet alleen combinatorische varianten ontstaan, maar ook nieuwe zelfstandige fonemen. Assimilatie kan zelfs de verzwakking van een bestaande foneemoppositie (v, z, g, f, s, x) tot gevolg hebben.

154. J. BOETS : Moderne theorieën in verband met klank-expressie. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 235-240.

Bevat o.m. een toepassing van de nieuwe methode van de klankenstatistiek.

155. L. GOOSSENS : „Moeten” in de Zuidnederlandse hypothetische zin : een gallicisme? *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 5-12.

Deze constructie zou, in strijd met het eigen taalgebruik, door letterlijke vertaling uit het Frans zijn overgenomen. Er is echter een aanzienlijk verschil tussen het Frans en het Zuidnederlands. „Devoir” drukt namelijk steeds een hypothese uit die betrekking heeft op de toekomst, terwijl in het Znl. „moest” kan gevolgd worden door de verleden tijd van de infinitief. Daarenboven is er het feit dat de „moest”-constructie niet alleen na voegwoorden, maar ook in VfSA-positie wordt gebruikt in tegenstelling met het Frans, dat met zinnen als *Dussé-je* etc., *Dût-il* etc. een concessieve zin omschrijft met de waarde van „quandbien même” (= zelfs al). De auteur toont aan dat

er in het Nederlands een zelfstandige ontwikkeling geweest is die echter in het Frans haar uitgangspunt moet gevonden hebben.

156. Willem PEE: Die niederländische Aussprache des mouillierten L in Romanischen Lehnwörtern. *Language and Society*. Essays presented to A. M. Jensen on his seventieth Birthday. Det Berlingske Bogtrykkeri, Copenhagen, 1961, blz. 123-134.

Over de verschillende manieren waarop de gemouilleerde l uit Romaanse leenwoorden in het Nederlands wordt uitgesproken.

157. W. PEE: Nederlandse klanken bekeken met een Franse Bril. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 106-110.
Fouché bespreekt in zijn studieboek „Phonétique historique du Français-Introduction” ook de klinkers van het Nederlands. Pée weerlegt enkele grove vergissingen.

158. P. C. PAARDEKOOPEL: Een stokoud naamvalsadertje. *Levende Talen*, (1961), blz. 203-204.

De leraren van het Groningse Praedimus-Gymnasium hebben in 1960 een „Overzicht van de Grammatica's van het Nederlands, Frans, Duits en Engels” gepubliceerd. De naamvalsleer die daarin voorkomt wordt door P. fel aangevochten.

V. Syntaxis en Woordvorming

1. Syntaxis.

159. A. J. J. DE WITTE, en C. N. H. WIJNGAARDS: *De Structuur van het Nederlands*. Een evolutief-klassieke synthese. L. C. G. Malmberg, 's-Hertogenbosch, 1961.

Een poging om het structuralisme met de traditionele grammatica te verzoenen. In het theoretisch gedeelte worden de moderne grammatica-tendenties en de principes voor een moderne Nederlandse grammatica besproken, die dan in het praktisch gedeelte nader uitgewerkt en toegepast worden op het Nederlands.

160. T. J. M. VERSTEEG: Een structuurrol van betekenis. *De nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 80-86.

Versteeg tracht, aan de hand van A. Martinets artikel „Elements of a functional syntax” (Word, Volume 16, Number 1, April 1960) de invloed van de betekenis op de structuur van de taaluiting te staven met bewijzen ontleend aan de veelbetwiste „predicerende woordgroep”.

161. A. W. P. VAN DER REE : Wetmatigheid of relativiteit. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 258-263.

Het gevaar van het structuralisme ligt in het te veel zoeken naar wetmatigheden, zoals P. J. Merckens dat doet in zijn artikel „De plaats van de persoonsvorm : een verwaarloosd codeteken” (N. Tg. 53, blz. 248-255). Het daarin voorkomende schema suggereert een wetmatigheid die er niet is. Voor Van der Ree is de structuur van het Nederlands er een van mogelijkheden en niet van wetmatigheden.

162. B. VAN DEN BERG : Woordgroeproblemen II. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 201-205.

Over de structuur van woordgroepen en over de beschrijving ervan.

163. VAN DEN BERG, Woordgroeproblemen III. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 312-316.

Over enkelvoudige en samengestelde woordgroepen.

164. F. L. ZWAAN : Scheidbaarheid van onderwerp en persoonsvorm. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 186.

Reactie van Zwaan n.a.v. het artikel van M. J. Merckens over „De plaats van de persoonsvorm : een verwaarloosd codeteken” (N. Tg. 53, blz. 248-254).

165. P. C. PAARDEKOOPER : Persoonsvorm en voegwoord. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 296-301.

Paardekooper toont aan dat de plaatsmogelijkheden van het onderwerp t.o.v. de pv. (althans bij inversie) precies gelijk zijn aan die van het onderwerp t.o.v. het vw. Syntactisch zijn pv. en vw. dus heel na verwant. In een kort supplement wordt aangestipt dat in sommige dialecten pv. en vw. behalve syntactisch ook morfologisch verwant zijn : het vw. kan er, net als de pv., met het onderwerp congrueren.

166. H. Th. KOK : Afdoende Argumenten? *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 210-212.

Volgens Kok zijn de argumenten van De Groot om „koppelwerkwoord met predicaatsnomen” te onderscheiden van „zelfstandig werkwoord met bijwoord” geen van alle overtuigend.

167. J. NAARDING : Iets uit de geschiedenis van 't pers. vnw. „doe”. *Driemaandelijks Bladen*, XIII (1961), blz. 88.

Twee bewijsplaatsen tonen aan dat „doe” in Meppel en Hasselt nog in gebruik was omstreeks 1560. Dit bevestigt Kloekes bewering dat de ondergang van „doe” van de laatste eeuwen is.

168. F. G. DROSTE : Structuurverhoudingen in de categorie van het pronomen personale. *Tijdschrift voor Neder-*

landse Taal- en Letterkunde, LXXVIII (1961), blz. 168-198.

Over de eigen status van het p.p. en over hun onderlinge relaties. In dit verband staan 1^e en 2^e persoon, die met mekaar opponeren, als een gesloten categorie tegenover de 3^e persoon.

169. G. F. Bos : „Dat zijn kooplieden”. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 23-27.

Bos vraagt zich af wat het onderwerp is van dit zinnetje. Om dit te beantwoorden wordt er eerst een basisdefinitie gegeven van de constructie onderwerp-persoonsvorm. Bos vergelijkt dan de constructie o.-p. met de zin „Dat zijn kooplieden”. Zij besluit hieruit dat „kooplieden” onderwerp is.

170. P. J. MERCKENS : Zijn dat kooplieden of zijn kooplieden dat? *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 152-154.

G. F. Bos beweerde dat in zinnen van het type „Dat zijn ...” „dat” nooit onderwerp is (zie hierboven, nr. 169). Merckens toont aan dat ook „dat” in dergelijke zinnen onderwerp kan zijn.

171. F. G. DROSTE : Kooplieden in het geding. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 154-156.

Droste verwerpt de stelling van G. F. Bos, (zie hierboven, nr. 169) volgens wie „dat” nooit onderwerp kan zijn in zinnen als „Dat zijn kooplieden”. Bovendien veroordeelt hij de methode die tot die conclusie geleid heeft.

172. F. G. DROSTE : Het stiefkind onder de woordsoorten : de interjectie. *Levende Talen*, 1961, blz. 495-510.

De auteur probeert aan te tonen dat de categorie van de interjectie voldoende specifieke kenmerken vertoont om een duidelijk afgebakende plaats te rechtvaardigen. Hij beschouwt zijn artikel als een aanvulling bij het artikel van M. C. van de Toorn (N. Tg. LIII (1960), blz. 260 evv.).

173. F. G. DROSTE : Terminologische moeilijkheden bij „de zin”. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 11-16.

Droste geeft een beoordeling van de syntactische notie „zin”, waarbij hij steunt op 3 criteria met syntactische valentie : intonatie, structuur en functie.

174. J. VERHASSELT : Verschillen tussen Noord en Zuid inzake de volgorde hulpwerkwoord-hoofdwerkwoord. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 153-157.

Typisch Zuidnederlands is de scheiding van bij elkaar horende werkw. door woorden die er niet passen. Typisch Noordneder-

lands is het overdreven doorhakken van scheidbare — en soms onscheidbare — werkwoorden.

175. A. BOSKER: *Het gebruik van het imperfectum en het perfectum in het Nederlands, het Duits, het Frans en het Engels*. Groningen, J. B. Wolters, 1961.

Grondige vergelijkende studie die de traditionele opvattingen grotendeels bevestigt.

176. J. NAARDING: Het geslacht der koppelingen met „Ontwerp”. *De Nieuwe Taalgids*, 54, 1961.

N. probeert het probleem van het genus van dergelijke koppelingen op te lossen door het bestaan van dubbelvormen te aanvaarden (zowel *ontwerp*'(-) *lijst* als *ontwerp-lijst*' bestaat).

177. E. RIJPMAN, en F. G. SCHURINGA: *Nederlandse Spraakkunst*. Bewerkt door J. Naarding. Groningen, J. B. Wolters; Antwerpen, Noord-Nederl. Boekbedrijf, 1961, 18^e druk, 288 blz.

In deze 18^e druk werden enkel een paar onbetekenende veranderingen aangebracht.

2. Woordvorming.

178. J. NAARDING: Over diminutiefvormen in het Gronings. *Driemaandelijke Bladen*, XIII (1961), blz. 59-70.

Er vallen twee groepen van diminutiefvormen te onderscheiden. De eerste bestaat uit koppelingen van diminutief en substantief, de tweede wordt gevormd door paring van verkleinwoorden aan werkwoorden.

179. J. J. M. BAKKER: *Chambrette*. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 42-43.

Een reactie op het artikel „Modinette” (N. Tg. 53, 1960, blz. 163) van Th. Oudkerk Pool. Voor Bakker is het woord „Chambrette” in dit artikel niet nieuw, maar gaat het terug tot circa 1890, met de nog levendige betekenis van slaapkamertje op een kostschool. De actuele woordvormen op -ette gebeuren niet zozeer omwille van de welluidendheid, als om hun betekeniswaarde voor reclame, zowel lexicaal als associatief.

180. Th. OUDKERK POOL: Nog eens -ette. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 198-201.

In een antwoord op het artikel „Chambrette” (zie hierboven, nr. 179) van J. J. M. Bakker stelt Oudkerk Pool vast dat de welluidendheid toch invloed uitoefent op de taal.

VI. Dialectgeografie

181. J. GOOSSENS: Mondelinge en Schriftelijke methode bij het woordgeografisch onderzoek. Een experiment. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 185-195.

De auteur vergelijkt twee kaarten, een met mondeling en een met schriftelijk materiaal, voor de Belgisch-Limburgse benamingen van de „stortkar”. Hieruit blijkt dat de woordgeograaf die met mondeling ingezameld materiaal werkt, zijn kaartbeeld juist en diepgaander kan interpreteren, omdat hij beter weet welke realiteit achter de opgaven schuilgaat. Toch kan schriftelijk materiaal waardevolle aanvullingen verschaffen.

182. A. WEIJNEN: *Het bewustzijn van dialectverschil*. Voordracht gehouden voor de Gelderse Leergangen te Arnhem. Groningen, J. B. Wolters, 1961.

Net als H. Büld (Volk und Sprache im nordwestlichen Westfalen, Münster, 1939) komt Weijnen tot de conclusie dat de methode om dialecten in te delen op grond van spotzinnetjes, waarmee ze door de bewoners van naburige dorpen worden gekarakteriseerd, ongeschikt is.

183. K. HEEROMA: De Oostnederlandse langevocalen-systemen. In: K. Heeroma en K. Fokkema, *Structuurgeografie*. (Bijdragen en Mededelingen der Dialectencommissie van de Kon. Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, 23). Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij Amsterdam, 1961.

De fonoloog zal de dialectgebieden niet afgrenzen volgens de realisering van een afzonderlijke klank in een enkel woord maar volgens de structurele verschillen in het klanksysteem van de dialecten. Zich hierop baserend heeft Heeroma een ontwerp van een structuurgeografische kaart van de Oostnederlandse dialecten uitgegeven; hij steunt hiervoor op de wideste en nauwste fonemen, nl. de *ā*, *ū*, *ȳ*, *ī*-klanken.

184. W. G. RENSINK: De wendakker. *Mededelingen van de Centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlands Volkseigen*, XIII (1961), blz. 10-15.

Uit het kaartje van de „wendakker” d.i. het gedeelte aan het einde van de akker, waar men de ploeg keert, dat dus dwars op de richting van de ploegvoor ligt, blijkt het algemeen gebruikelijke woord „wendakker” uit Groningen en Drente komt.

185. F. PEETERS: Bij de kaart van „Baantje glijden”. *Mededelingen van de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde*, 1961, blz. 10-13, Van Gorcum-Assen.

Op de kaart vinden we een aantal vormen die ook in het Ripuarische Duits voorkomen. Kèjje en slebrikke zijn echter beide zuiver Zuidlimburgs.

186. F. PEETERS: Bij de kaart „Bunzing” naar materiaal uit de enquête Schrijnen-Van Ginneken-Verbeeten. *Mededelingen van de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde*, 1961, blz. 13-16.

Op de kaart staan volgende vormen vermeld: „bunzing; ulling; ul(li)k; ielk; illik; ellik; vuur, vuurder e.d.; maa(r)t; fis, vis, feesj; fluwijn e.d.; boevien, bevien”.

187. JAN VAN BAKEL: Van plan zijn. *Mededelingen van de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde*, 1961, blz. 7-8.

De types die in geheel Oost-Brabant overwegen zijn terug te brengen tot het Middelnederlands werkwoord tiden: „gaan, zich begeven, heengaan”. Met kaart.

188. JAN VAN BAKEL: „Bomijs”. *Mededelingen van de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde*, 1961, blz. 8-10.

Over „ijs waar het water onderuit gelopen is”.

189. H. ENTJES: Zur niederländischen Wortgeographie des Schrankbetts. *Niederdeutsches Wort*, II (1961), blz. 21-23.

Aan de hand van een kaart wordt aangetoond dat in Nederland naast „bedstee”, in de betekenis van een slaapruijnte die als een kast van de woonkamer gescheiden is, ook nog „kaste” of „beddekaste”, „koets” of „beddekoets” en „alkoof” gebruikt worden.

190. WILLIAM FOERSTE: Niederdeutsche Bezeichnungen des Schrankbetts. Mit Wortkarte). *Niederdeutsches Wort*, II (1961), blz. 23-64.

Een etymologisch en woordhistorisch onderzoek van de Westnederduitse synoniemen van „Schrankbett”. Heel dikwijls is er een verband met het Nederlands, zoals bij de volgende woorden: ndd. Durk, ndl. dork, durk; ndd. Kabüse, ndl. kom-buis; ndd. koje, ndl. kooi; ndd. Butter, ndl. botter; ndd. Kasten, oostndl. beddekasten, beddekaas, kastenbedde, kastenbedstā; ndd. Bucht, ndl. bocht; ndd. Alkoven, ndl. alkoof; ndd. Kuu(t)s, mnl. coetse; ndd. Led(e)kant, ndl. ledekant.

191. P. J. MEERTENS: De namen van het dwaallicht. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 83-89.

De auteur onderscheidt twee groepen van namen van het dwaallicht in het Nederlands taalgebied. De visueel-fysische groep bevat die namen die gebaseerd zijn op het lichtverschijnsel als zodanig, op een opvallend kenmerk ervan of die het als van fysische aard willen interpreteren. De metafysische groep berust op het volksgeloof dat in het dwaallicht de zielen van afgestorvenen ziet die geen rust kunnen vinden in het graf.

192. B. VAN DEN BERG: Enkele gegevens betreffende de Haarlemse volkstaal in vroegere eeuwen. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 196-204.

Een onderzoek naar de plaatsbepaling van Langendijks boerendialect (in „Don Quichot op de bruiloft van Kamacho” 1712; „Krelis Louwen” 1715). Langendijk laat zijn boeren Haarlemse volkstaal spreken, zoals hij die door boeren in en om Haarlem inderdaad heeft horen spreken. Uit het onderzoek blijkt ook dat het Zandvoorts heel na verwant is aan, zo al niet oorspronkelijk identiek is met de oudere Haarlemse volkstaal.

193. A. WEIJNEN: De rijkdom van het materiaal van Willems. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 158-161.

Uit het materiaal van Willems blijkt dat de vocalisering van de „l” bij „kalf” niet een zuiver Limburgse aangelegenheid is, zoals Leenen dacht: één Oostvlaamse en vier Westvlaamse plaatsen bewijzen dit. Ook bij „volk” valt de „l” uit, zoals Pée waarnam op 48 plaatsen. In Belle. (Frans-Vlaanderen) komt het woord „ageen” voor, de „vertaling” van het Eng. „again”. De hierbij getekende kaart van de metathesis in „orgel” bevestigt de juistheid van het uit Willems materiaal geconstrueerd kaartbeeld.

194. E. ROOTH: *Zu den Bezeichnungen für „Eiszapfen” in den germanischen Sprachen*. Historisch-wortgeographische und etymologische Studien. Stockholm, Almqvist und Wiksell, 1961, 165 blz., (Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens handlingar, filologisch-filosofiska serien, 8).

Het onderzoek omvat alle oudgermaanse talen, waarin een woord voor „ijskegel” overgeleverd is. Onder de verschillende benamingen voor de ijskegel staat het germ. *jekul-/*jekil- in het middelpunt van het onderzoek, toch worden ook de andere woorden behandeld. De benamingen in de tegenwoordige dialecten van het Nederlandse taalgebied en Friesland worden besproken in hoofdstuk IV.

195. Hans KUHN : Anlautend „p-“ im Germanischen. *Zeitschrift für Mundartforschung*, XXVIII (1961), blz. 1-31.

Onderzoek van de woorden die met „p-“ beginnen in het Germaans. Noord-Duitsland en de Nederlanden vormen het kerngebied van deze „p-“ woorden, zoals blijkt uit de stroom-, plaats- en persoonsnamen. De auteur besluit uit zijn onderzoek dat de Germanen in Noord-West-Duitsland en de Nederlanden andere Indo-Germanen, echter niet-Keltische groepen, geassimileerd hebben.

196. R. SCHUTZEICHEL : *Die Grundlagen des westlichen Mitteldutschen*. Studien zur historischen Sprachgeographie. Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1961, LIV-336 S., 10 Karten, (Hermaea. Germanistische Forschungen. Neue Folge, 10).

De taalgeografische structuur van het westelijk Middelduits (het Frankisch tussen Hunsrück en Kleef) die hier behandeld wordt, is ook voor de Neerlandicus van belang.

197. Martta JAATINEN : Das Pronomen „jeder“ im Mittel-niederdeutschen. Wortgeographische und entwicklungs-geschichtliche Studien. *Zeitschrift für Mundartforschung*, XXVIII (1961), blz. 310-375.

Een onderzoek van de mnd. onbepaalde telwoorden met de betekenis „ieder“, vanaf het begin van de 13^e eeuw. Soms zijn er parallellen met het Nederlands.

VII. Woordenschat

1. Groepen van woorden

198. C. TAVERNIER : Zuidnl. „Kraaie“ „middenrif van slachtdieren“ en „Karwei“ „ingewanden van slachtdieren“. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 135-139.

199. F. DE TOLLENAERE : Mnl. en Nndl. Bâgen (I), Bâgel (I) B(eh)âgen (I), Verbâgen (I) en Bâgen (II), Bâgel (II), Behâgen (II), Verbâgen (II). *Tijdschrift voor Ned. Taal en Letterkunde*, LXXVIII (1961), blz. 32-49.

Over enkele Mnl. en Nnl. woorden die verwant zijn met het germaanse werkwoord *bâgan.

200. B. J. HEKKET : Schaag en scheg en hun verwanten. *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te*

Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam.
XXXVII (1961), blz. 146-150.

Over restanten in het Nederlands van de idg. wortel skek-.

201. F. DEBRABANDERE: Een lijst Kortrijkse woorden omstreeks 1800. *De Leiegouw*, III (1961), blz. 31-57.

Een gecommantarieerde uitgave van 143 Kortrijkse woorden van omstreeks 1800, die voorkomen in de lijst van J. Goethals: „Cortrykse woorden en spreekwyzen onder den gemeenen man gebruykelyk”.

202. Brabantse Woorden. *Eigen Schoon en De Brabander*, XLIV (1961).

In deze rubriek worden een aantal Brabantse woorden behandeld:

blz. 79-84: appelspijs / biskeren, biskant, enz. (= drukt spijt uit) / sprinkelen, enz. (= besprenkelen) / lijkbidder / kiekebisch (= iemand die niet opgewassen is tegen zijn medespelers) / juweel.

blz. 171-173: flidderen (= vlug bewegen) / baard.

blz. 250-259: braderen (= verkwisten) / klis / oud wijf / pul-len (= krabben aan een zweer) / neet (= luis, luizeöi).

blz. 480-486: kroezelen / brood.

203. R. MORREN: De Kruis-bolboog te Tienen. *Eigen Schoon en De Brabander*, XLIV (1961), blz. 112-116.

Over de terminologie i.v.m. de kruis-bolboog in het Tiense dialect.

204. J. SICKING: Woorden die verdwijnen. *Brabants Heem*, XIII (1961), blz. 78-79.

Als kleine bijdrage tot het Noordbrabants Woordenboek voegt Sicking enkele Bossche woorden, die hij zelf gebruikte omstreeks 1900, bij de vele Bossche woorden die Carel Teulings optekende in „Jeugd in een oude stad” (Heinen, Den Bosch, 2^e dr., 1951).

205. *Biekorf*, LXII (1961).

In het Westvlaams Archief voor Geschiedenis, Oudheidkunde en Folklore vinden we talrijke bijdragen over Westvlaamse woorden. O.a. op blz. 77, 240, 302, 366, 425, spreuken en zegswijzen uit de omstreken van Brugge betreffende Geld en Goed, Vrijen en Trouwen.

206. Gabrielle SCHIEB: Samen, samt, ensamen, ensamt, zesamene. Ein Ausschnitt aus dem Bereiche „zusammen” und seiner Bezeichnungen. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*, LXXXII (Sonderband) (1961), blz. 217-234.

De auteur onderzoekt de veelheid van vormen door de ver-

schillende copiiisten van Hendrik van Veldekes Eneïde gebruikt voor „zusammen”. Ook geeft zij een overzicht van de ontwikkeling van die uiteenlopende vormen in het Gotisch et het Westgermaans (meer bepaald het Duits en het Nederlands).

207. Elisabeth LINKE: „fett” und „feist”. Eine wortgeschichtliche Betrachtung. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*, LXXXII (Sonderband) (1961), blz. 235-244.

Uiteraard wordt in dit onderzoek naar de verschillende vormen van „fett” en „feist” in de wgm. talen ook het Nedl. betrokken. De synoniemen van „Fett” worden eveneens behandeld: „Schmeer, Unschlitt, Spint, Speck, Schmalz, Talg”.

208. Karl BISCHOFF: Zu niederdeutsch „twisken, twischen”: tūsken, tūschen”. *Niederdeutsches Wort*, II (1961), blz. 1-16.

Over de relatie tussen Nederduits *tüschen* (*twischen*) en Nederlands *tussen*.

209. G. DE SMET: „Auferstehen” und „Auferstehung” im altdeutschen. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*, LXXXII (Sonderband) (1961), blz. 175-198.

Ook Nederlandse woorden (verrijzen, verrijzenis / opstaan, opstanding) worden in dit onderzoek betrokken.

210. Emil ÖHMANN: Kleine Beiträge zum deutschen Wörterbuch, IX. *Neuphilologische Mitteilungen*, LXII (1961), blz. 158-163..

Over het Duitse „Schriftur”, dat een Hollandisme zou zijn en het Nederlandse „rampaard, rampaar” dat niet op het Italiaanse *rampar(d)o* zou teruggaan, maar op de gesproken vorm van het Franse *rempart*.

211. M. BOLOGNE: L'évolution des concepts Flandre et Flamands. *Les Cahiers de la Fondation Charles Plisnier*. Uccle-Bruxelles, 1961, blz. 113-117.

Vrij oppervlakkige behandeling van een delikate kwestie ...

2. Afzonderlijke woorden

212. W. A. F. JANSSEN: Om een komma. De juiste lezing en de psychologische betekenis van Beatrijs vers 243-248. *Lewense Bijdragen*, L (1961), blz. 152-160.

Over het belang van een komma voor de interpretatie van vers 247-248 uit Beatrijs.

213. H. K. J. COWAN : Nadere gegevens over een mogelijk „s”-meervoud in de Wachtendonckse psalmen. *Leuvense Bijdragen*, L (1961), blz. 55-58.

Cowan beschouwt „rôuuas” in ps. 66, 11 (rôuuas ne ruokit to gerone) en „louis” in ps. 55, 12 (an mi sint, got, gehêita thîna, thia ik sal geuan louis thi) als mv. : dit is in volledige overeenstemming met de Vulgata en de middelwestfaalse psalmenvertaling van Rooth. Bijgevolg interpreteert hij „louan” in ps. 60, 9 (so salic louan quethan) als *„louas”.

214. L. C. MICHELS : Vondel in Groningen. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 90-96.

Over enkele onjuistheden in de teksten van Vondels gedicht „O Groninge” op de gedenkplaat in het Groningse stadhuis.

215. M. HOEBEKE : Te ansichten sijn de lieden milde. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 134-136.

Een poging tot verklaring van het mnl. a(e)nsicht(e), dat hetzelfde betekent als mnl. hantgifte / -gichte, d.i. geschenk, nieuwjaarsgeschenk.

216. J. PEPPERSTRAETE : „Mijn vlas staat reepsteerte”. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 16-18

Poging tot verklaring van het woord „reepsteerte” (bet. : oneffen, borstelig).

217. J. L. PAUWELS : Betekenis en gebruik van het woord „dik” in het dialect van Aarschot. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 102-105.

Vergelijking tussen betekenissen en gebruik van het Aarschots en de in het W.N.T. vermelde betekenissen en gebruiksmogelijkheden.

218. K. HEEROMA : Zak. *Driemaandelijkse Bladen*, XIII (1961), blz. 89-100.

N.a.v. Foerstes artikel over de benamingen van de bedstede (zie hierboven, nr. 190) verzet H. zich tegen de opvatting als zou „ostnl. fries. ostfries. *bilitts(e) / biûsze*” verwant zijn met het oudfr. *bouge, buge* (Gallisch *bulga*). Het zou integendeel afkomstig zijn uit germ. **bâst*-(zak).

219. F. DE TOLLENAERE : Nogmaals „veranzaden”. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, (1961), blz. 50-52.

De auteur deelt nieuwe bewijsplaatsen mee van „veranzaden” waarin het gebruikt wordt met betrekking tot de landbouw grond en geteelde vruchten.

220. K. HEEROMA : „Vressem”. Ter nagedachtenis van Chr. Stapelkamp. *Driemaandelijke Bladen*, XIII (1961), blz. 1-8.

Onderzoek naar de oorsprong van het Oostnederl. „Vressem” (de naam van een ziekteverschijnsel, nl. een puistje, een wrat, een zweertje).

221. W. FOERSTE : „Wressem”. *Driemaandelijke Bladen*, XIII (1961), blz. 36-37.

Weerlegging van en aanvulling bij Heeroma's hypothese (Zie hierboven, nr. 220).

222. C. KOSTELIJK : Over het ontstaan van het woord „stilteplaat”. *Levende Talen*, 1961, blz. 204-205.

Het Nederlandse woord zou geheel onafhankelijk van het Amerikaanse „silent record” ontstaan zijn omstreeks 1954.

223. C. KRUYSKAMP : Duinkerke of Duinkerken? *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 79-82.

Deze n zou als een hypercorrecte n moeten beschouwd worden. (cfr. *Wetenschappelijke Tijdingen*, XXI (1961), kol. 121-122).

224. M. E. KRONENBERG : *Over mensen en boeken*. Een keuze uit de opstellen van de schrijfster, haar aangeboden ter gelegenheid van haar 80^e verjaardag. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1961, 138 blz.

Bevat o.m. een bijdrage tot de geschiedenis van het woord „post-incunabel”.

225. B. C. DAMSTEEGT : Kuster : een woord uit de spreektaal. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 159-162.

Onderzoek naar frequentie, ouderdom en herkomst van de sloopsterm kuster, d.w.z. kustvaarder.

226. C. F. A. VAN DAM : Een hispanisme in het Nederlands. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 171-172.

De dualisvorm uit „los Reyes Católicos” en „Archiduques” wordt in het Nederlands door een gewone meervoudsvorm weergegeven.

227. J. J. POELHEKKE : Naar aanleiding van „Een hispanisme in het Nederlands”. *De Nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 263-266.

Dit hispanisme (zie hierboven, nr. 226) zou langs het Frans om in het Nederlands terechtgekomen zijn.

228. L. C. MICHELS : Piersemijn. *De nieuwe Taalgids*, LIV (1961), blz. 32-33.

Over de vervorming van het Spaanse woord Ximenes / Jiménez (bekende wijnsoort) tot Piersemijn.

229. G. FRANCESCATO : Per la storia di it. „borzacchino”. *Vox Romanica*. Annales Helvetici explorandis linguis Romanicis destinati. Francke Verlag Bern, XX (1961), blz. 295-306.
Over de verwantschap tussen it. „borzacinno” en ndl. „broseken” (Kiliaen).
230. Rune FORSBERG : Old English scipsteall. *Studia Neophilologica*, XXXIII (1961), blz. 128-132.
Over de relevantie van enkele Westvlaamse toponiemen voor de verklaring van oe. „scipsteall”.
231. B. SJÖLIN : Altfriesisch „scaluere”. *Us Wurk*, X (1961), blz. 3-5.
Ofri. „scaluere”, iemand die zichzelf bij een gebuur te gast vraagt, wordt in verband gebracht met oeng. „scealfor” dat tot dezelfde wortel behoort als ohd. „scarba” en nieuwwfri. „skolfer”, mnl., ndl. „scholver”.
232. N. ROUCHE, et J. HERBILLON : Textes d'archives hutoises (Métier des Naiveurs). *Les Dialectes Belgo-Romans*, XVIII (1961), blz. 41-61.
Enkele mogelijke ontleningen aan het Nederlands worden bondig besproken.
233. William FOERSTE : Putzig. *Niederdeutsches Wort*, II (1961), blz. 74-75.
Het ndd. „Putze” en „putzig” zijn waarschijnlijk ontleend uit ndl. „po(e)ts” en „potsig”.
234. Hans EGGERS : Nachlese zur Frühgeschichte des Wortes „deutsch”. *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur*, LXXXII (1961), blz. 157-173.
Over ontstaan en ontwikkeling van „deutsch” en „dietse”.
235. Emil ÖHMANN : Ein niederländischer Rechtsausdruck im Deutschen. *Zeitschrift für deutsche Wortforschung*, XVII (1961), blz. 183-184.
De rechtsuitdrukking mhd. „quît schelden”, nhd. „quitt schelten” d.i. „vrijspreken, kwijschelden” is duidelijk van ndl. herkomst.

3. Diernamen

236. E. BLANCQUAERT : Opdorpiana, VII, kat en hond. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 56-62.
Over kat en hond in de taal van de Opdorpsse dialectsprekers :

vergelijkingen, spreuken, rijmpjes, samenstellingen, afleidingen en eigennamen.

237. Joachim REICHSTEIN: Zu einigen Tiernamen im mittelniederdeutschen Reinke Vos. *Jahrbuch des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung*, LXXXIV (1961), blz. 55-57.

Verklaring van de naam van de aap „Moneke” gaat niet terug op nl. „monkey”, maar op ofr. „mon(n)e” + suffix „-kin”).

4. Spreekwoorden en uitdrukkingen

238. A. VAN HAGELAND: Raadsels en Spreekwoorden. *Eigen Schoon en De Brabander*, XLIV (1961), blz. 134-136.

Over het ontstaan, de vorm en de bedoeling van spreekwoorden, volksgezegden, zei-gezegden en raadsels in het algemeen.

239. G. J. SIMONS: Typische uitdrukkingen gehoord te Paulatem. *Oostvlaamsche Zanten*, XXXVI (1961), blz. 141-142.

Een 28-tal dialectuitdrukkingen, met betekenisverklaring.

240. J.-P. CLAES: Het Water in de volkstaal. *De Brabantse Folklore*, CIL (1961), blz. 69-75.

Verklaring van een 30-tal gezegden in verband met het water. Enkele ervan komen voor bij P. Bruegel.

VIII. Teksten

1. Oude teksten.

241. J. DESCHAMPS: De catalogus van de Middelnederlandse handschriften van de Koninklijke Bibliotheek van België. *De Gulden Passer*, XXXIX (1961), blz. 258-273. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 457-463.

Overzicht van de verzameling Mnl. hss. uit de K.B.

242. *Verzameling kostbare werken*. Ontstaan en ontwikkeling

van een afdeling van de Koninklijke Bibliotheek. Brus-
sel, 1961, XIV + 249 blz.

Dr. W. Van Eeghem beschrijft twaalf zeldzame Nederlandse boeken uit de K.B., nl., nr. 10, Dieric van Munster; nr. 14, Elekerlyc; nr. 24, Anna Bijns; nr. 28, Die Wandelinghe oft Hof der Bloemen; nr. 33, Die grote evangelische Peerle; nr. 34, Spelen van Zinne; nr. 43, Fasciculus Myrre; nr. 47, Het Landjuweel van Antwerpen; nr. 51, Jan van der Noot (Het Theatre); nr. 52, F. Marnix van Sinte-Aldegonde (De Biënkorf); nr. 56, Jehan Baptista Houwaert (Pegasides pleyn); nr. 70, Petrus Suetmans en Eustachius De Meyer, Het Brussels Moeselken.

243. *Van den Vos Reynaerde*, uitgegeven, ingeleid en ver-
klaard door Prof. Dr. P. De Keyser. Vierde druk,
geheel herziene uitgave. Antwerpen, De Nederlandsche
boekhandel, 1961 (Klassieke Galerij, nr. 8).

Deze schooluitgave is uitgegeven naar de diplomatische tekst
van het Comburgse Hs.

244. HADEWIJCH, *Strofische Gedichten*, Middelnederlandse
tekst en moderne bewerking met een inleiding door
prof. Dr. E. Rombauts en N. De Paepe. W.E.J. Tjeenk
Willink, Zwolle, 1961 (Klassieken uit de Nederlandse
Letterkunde).

245. H. VAN CRANENBURGH: Hadewijchs twaalfde visioen
en negende strophische gedicht. Een proeve van tekst-
verklaring. *Ons Geestelijk Erf*. Uitgave van het Ruus-
broec-Genootschap, Antwerpen, Deel XXXV (1961),
blz. 361-384.

Bevat naast de oorspronkelijke tekst ook een moderne
bewerking.

246. *Beatrijs*, Uitgegeven door R. Roemans en H. van
Assche. 4^e druk, 1961, Antwerpen, De Nederlandsche
Boekhandel, LVI + 42 blz. (Klassieke galerij, 21).

Naar de facsimile-uitgave van het handschrift door A. L. Ver-
hofstede (1947).

247. *Floris ende Blancefloer*. Een middeleeuwse Idylle.
Ingeleid en van verklarende nota's voorzien door P. De
Keyser. 2^e druk, 1961, herziene uitgave, Antwerpen,
De Nederlandsche Boekhandel (Klassieke Galerij).

Schooluitgave met inleiding, tekstverklaring en bibliografie.

248. P. C. HOOFT: *Warenar*; ingeleid en toegelicht door

Dr. C. Kruyskamp. W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle, 1961, 117 blz. (Klassieken uit de Nederlandse Letterkunde).

In de inleiding wordt o.m. aandacht besteed aan de invloed van Bredero's Moortje en aan de verhouding van de Warenar tot de Aulularia.

249. *Proeven van tekst en commentaar voor de uitgave van Hoofts lyriek*. I. De psalmberijmingen. Amsterdam, Noord-Hollandse U.M. 1961 (Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse akademie van wetenschappen, afd. letterkunde. Nieuwe reeks. Dl. 68, nr. 2).

De commissie voor de uitgave van het verzamelde werk van P.C. Hooft staat onder leiding van W. Gs. Hellinga. W.A.P. Smit zorgt voor de commentaar, F. L. Zwaan voor de taalkundige verklaring.

250. *Lucifer*, Vondels meesterstuk, taal- en letterkundig verklaard door Dr. J. Noë, S.J. 21^e druk, 1961, Standaard Boekhandel, Antwerpen-Amsterdam.

251. *Gysbreght van Aemstel*; met aantekeningen van Dr. J. J. Mak. 4^e druk, 1961, 's-Hertogenbosch, L.C.G. Malmberg, 88 blz.

In deze uitgave voor schoolgebruik is voor het eerst de tekst van de oudste Gijsbrecht-editie (Wilhelm Blaeu, Amsterdam, 1637) naar de W.B.-uitgave der verzamelde werken integraal afgedrukt.

252. *Gijsbreght van Aemstel*; tekst en aantekeningen verz. door A. L. Sötemann; met dramaturgische inleiding en toneelaanwijzingen door Drs. W. H. Pos. 5^e druk, 1961, Amsterdam, J. M. Meulenhoff, XXX + 85 blz.

Afgezien van enkele correcties is deze druk gelijk aan de vierde.

253. VONDEL, *Maeghdepalm voor Anna Bruining*. Literair-historisch toegelicht door P. Dr. Maximilianus O.F.M. Cap. De Forel, Rotterdam, 1961, 79 blz.

Reproductie en literair-historische analyse van het gedicht „Maeghdepalm ...”.

254. *Joseph in Dothan*. 4^e dr. uitgegeven door Drs. J. J. Borger en Drs. F. J. Schuit. Groningen, P. Noordhoff, 1961, 112 blz. (De kleine boekerij, 2).

255. BREDERO, *Klucht van de Koe*, toegelicht door A. de Bruijn en geïllustr. door B. A. Th. Weihs. W. J. Thieme en Cie, Zutphen, 2^e druk, 1961, VIII + 48 blz.

De tekst berust in hoofdzaak op die van de Bredero-uitgave van 1890, maar is met het oog op het schoolgebruik met een honderdtal regels besnoeid.

256. P. J. MEERTENS: Een brief van Cats aan Johan de Brune. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXVIII (1961), blz. 17-19.

Deze brief, aangetroffen in het archief van de Staten van Zeeland, werd geschreven op 29 september 1656 en wordt hier volledig afgedrukt.

257. K. DELEU: Het achtste Gruuthuse-gedicht. *Spiegel der Letteren*, V (1961), blz. 241-299.

Op de tekst en de beknopte tekstkritische nota volgt een diepgaande ontleding van het achtste Gruuthuse-gedicht.

258. G. SCHIEB: Auf den Spuren des maasländischen Eneïde Henrics van Veldeken. *Handelingen van het 24^e Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, blz. 308-312 (verkorte weergave). In extenso verschenen in: *Studia Germanica Gandensia*, III (1961), blz. 233-248.

Volgens Schieb, die aan een kritische uitgave van Veldekens Eneïde werkt, verwijzen de Nederfrankische taalresten die bewaard gebleven zijn in de Hoogduitse handschriften alle naar de verloren gegane originele Maaslandse versie.

259. G. SCHIEB: Henric van Veldekens werk. Een Maaslands monument. *Veldeke*, XXXVI (1961), blz. 53-55.

De auteur werkt aan een reconstructie van de Oudmaaslandse Eneïde. De oorspronkelijke versie ervan is ongetwijfeld in hetzelfde Maaslands geschreven als de Servatiuslegende en de liederen. Het ligt in haar bedoeling de Zuidnederlanders „hun” Veldeke terug te schenken.

260. M. VAN CAN: Henric van Veldekens werk. Een Maaslands Monument? *Veldeke*, XXXVI (1961), blz. 71-73.

Van Can reageert tegen de eenzijdigheid van G. Schieb (zie hierboven, nr. 259), die geen gewag maakt van de theorie van haar opponent Van Mierlo.

261. H. NEUMANN: Der westflämische „Spiegel der Sonden” und seine Quelle. *Unterscheidung und Bewahrung*. Fest-

schrift für Herman Kunisch. Berlin, de Gruyter & Co., 1961, blz. 277-293.

Volgens Neumann is de bron van dit Münsterse handschrift de „Summa seu tractatus de vitiis et virtutibus” van de Franse Dominikaan Willem van Perault (Giulielmus Peraldus), uit het midden van de 13^e eeuw. Verder wordt onderzocht in welke mate het Westvlaams werk zich verhoudt tot het Latijns.

262. Leopold ZATOCIL: Prager Bruchstück einer Pergamenthandschrift eines neuen mittelniederländischen Kreuzzugsromans aus der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts. *Philologica Pragensia*, IV (1961), blz. 1-16.

Zatočil ontdekte dit fragment in het Seminarie voor Historische Hulpwetenschappen van de Karlsuniversiteit te Praag. Het werk is geschreven in het Westvlaams dialect. Hier drukt de auteur de 160 verzen af die overbleven van het geschonden hs. Het is mogelijk dat dit fragment behoort tot een tot nu toe volledig onbekende mnl. kruistochtroman waarvan het voorbeeld wel eens de tweede voortzetting van de ofr. roman Baudouin de Seboure zou kunnen zijn.

263. J. DESCHAMPS: Middelnederlandse vertalingen van „Super Modo Vivendi” en „De libris teutonicalibus” van Gerard Zerbolt van Zutphen. *Handelingen van de Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, XV (1961), blz. 175-220.

In deze jaargang wordt de vertaling van het tweede tractaat („De libris ...”) gepubliceerd. Beide tractaten waren een reactie op de heftige kritiek van kerkelijke kringen op vertalingen van religieuze boeken, waarvan vooral de Broeders van het Gemene Leven, waartoe de schrijver Gerard Zerbolt van Zutphen (1367-1398) behoorde, het slachtoffer waren.

264. Gerhard ISING: *Die niederdeutschen Bibelfrühdrucke*. Kölner Bibeln (um 1478), Lübecker Bibel (1494), Halberstädter Bibel (1522). Band I. Genesis-Leviticus. Berlin, Akademie-Verlag, 1961, XVIII en 705 S. (Deutsche Texte des Mittelalters herausgeg. von der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Band LIV/1).

Vooral de uitgave van de Keulse druk uit 1478 is van belang voor de Neerlandicus, omdat die geschreven werd in een Westfaals dialect.

265. P. MAXIMILIANUS: Een lofzang tot Sint Franciscus. *Franciscaans Leven*, XLIV (1961), Tilburg, blz. 50-55 en blz. 79-82.

De tekst van de lofzang wordt afgedrukt naar een vijftiende-eeuws hs. dat in het bezit is van de Minderbroeders te St.-Truiden.

266. P. JULIUS: O.F.M., Cap., Het Dies Irae in middel-nederl. vertaling. *Ons Geestelijk Erf*, XXXV (1961), blz. 65-68.

In de Hessische Landesbibliothek te Darmstadt werden drie hs. ontdekt uit de jaren 1490 en 1493, met een mnl. vertaling van het Dies Irae. De tekst uit hs. 981 wordt hier afgedrukt naast de Latijnse versie.

267. B. SPAAPEN: Middeleeuwse Passiemystiek. I. Der Mynnender Sielen Boegaert. *Ons Geestelijk Erf*, XXXV (1961), blz. 252-299.

Na de bespreking van de inhoud, de bronnen en de schrijver, volgt de uitgave van dit passietractaat, waarschijnlijk afkomstig uit de 15^e eeuw.

268. L. ELAUT: Nog meer bibliografische kanttekeningen bij het enig bekende Nederlandse exemplaar van A. Vesalius' „Epitome, 1669". *De Gulden Passer*, XXXIX (1961), blz. 125-138.

Over de uitgave van het eerste Epitome in het Nederlands waarvan het enig bekende exemplaar zich bevindt in de Gentse universiteitsbibliotheek.

269. A. AMPE: Kritische aantekeningen bij de Hortulus Animae in de Nederlanden. *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, XV (1961), blz. 13-93.

De auteur onderzoekt de verspreiding in de Nederlanden van de H.A., waarvan de eerste Latijnse druk verscheen in 1498.

270. A. AMPE: De aan Vervoort toegeschreven Hortulus Animae. *Ons Geestelijk Erf*, XV (1961), blz. 300-315.

Ampe tracht te bewijzen dat de H.A. niet een zelfstandig werk is van Vervoort, maar wel een bewerking die moet toegeschreven worden aan Roeckx.

271. C. KRUYSKAMP: Een onbekende verhalenbundel van 1543. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, LXXXVIII (1961), blz. 161-167.

Deze verhalenbundel, waarvan het titelblad ontbreekt, is in de catalogus van de K.B. opgenomen onder de titel „Historie van Jason", naar het eerste verhaal. Kruyskamp beschrijft de inhoud van de bundel die handelt over ontrouwe minnaars. Het grootste belang van dit anoniem bundeltje ligt hierin dat het het enige specimen is van een echt novellenboek uit de eerste helft van de 16^e eeuw.

272. A. WEIJNEN : *Zeventiende-eeuwse taal*. 3e druk, 1961, Zutphen, W. J. Thieme en Cie., 312 blz.

Na een uitvoerige inleiding over de zeventiende-eeuwse taal met bijgevoegd register, volgt een ruime keus van Noordnederlandse literaire teksten uit de 17e eeuw.

273. C. MULLER : Rond het Br. Pieter Fardé-probleem (vervolg). III. Kleine bronnen voor het Br. Pieter Fardé-probleem. IV. Grote bronnen voor het Br. Pieter Fardé-probleem. *Franciscana*, XVI (1961) blz. 18-57, 81-103.

Beschrijving en taalkundige bespreking van enkele handschriften uit de 17e eeuw die betrekking hebben op Pieter Fardé.

274. Paul R. SELLIN : Daniel Heinsius' „Nederduytsche Poëmata”. De uitgaven van 1616 en 1618. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 78, 1961, blz. 241-246.

Tot nu toe had men niet gemerkt dat er twee van elkaar verschillende versies bestaan van de „Nederduytsche Poëmata” van 1616. De tekst van 1618 zou dan slechts een heruitgave zijn van de tweede, gecorrigeerde en aangevulde versie van 1616.

275. J. THISQUEN, J. MOORS, R. MASSART : *L'Ancienne Coutume du Duché de Limbourg en versions romane et thioises du début du XVIIe siècle*. Liège, P. Gothier, 1961, 360 blz., 4 facsimiles. (Reeks : Publications du Centre National de Recherches Dialectales de l'Est de la Belgique).

Na enkele historische beschouwingen over het hertogdom Limburg, een beknopte analyse van de MS. en een filologische nota betreffende het Dietse en Romaanse MS., worden de teksten zelf voorgesteld. De twee Dietse versies en de Romaanse versie worden volledig parallel weergegeven, wat de nauwkeurige betekenisomschrijving van de juridische termen mogelijk maakt.

276. R. FONCKE : Enkele Bijzonderheden uit het Testament van de Mechelse Jofferouwe Jacquemijne Huens (23 maart 1655) vooral in verband met de H. Kruisrelikwie van Ninove. Plus een paar aanmerkingen bij de taal, de klankleer en de spelling ervan. *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, LXV (1961), blz. 78-115.

277. W. VAN EEGHEM : Wederwaardigheden van een unicum (Brussel 1659). *Versl. en Meded. van de Kon. Vl.*

Acad. voor Taal- en Letterkunde (Nieuwe Reeks), 1961, blz. 447-457.

C. Ph. Serrure bezat in zijn verzameling werken de eerste druk van het unicum „Het Brussels Moeselken” (1659), dat evenwel na zijn dood onvindbaar bleef totdat de K.B. het in 1957 aankocht. Van Eeghem geeft een beschrijving van het unicum en de zes drukken.

278. C. KRUYSKAMP: Studentenhaver. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 78, 1961, blz. 96-113.

Over een praktisch onbekend geschrift uit de 17^e eeuw: „Studenten-haver in mogelijke Peperhuisjes de Liefhebbers van drooge Snouperijtjes omgedeeld”. De taal van de onbekende auteur is duidelijk Hollands gekleurd.

279. *Rudolfsboekmateriael gearfandele en biarbeide fan in studzjerounte oan de Ryksuniversiteit to Utert*. Grins: Frysk Ynstitút aan de R.U. to Grins, 1961, 165 blz. (Estrikken, 32).

Alle Friese versies en ook de Groningse versie van dit rechtsboek zijn hier verzameld voor zover die niet voorkomen in de uitgave van H.S.E. Bos-van der Heide (Assen, 1937). Eerst wordt geprobeerd de tekst van de Kodex Furmerius te dateren en te lokaliseren. Vervolgens wordt ook de hele niet-Friese Rudolfsboektraditie onderzocht.

2. Dialectteksten.

280. LUC INDESTEGE: Kanttekeningen bij het Testament van Lodewijc Witkin, Kapelaan van O. L. Vrouwe, te Brugge, † 1519. *Versl. en Meded. van de Kon. Vl. Acad. voor Taal- en Letterkunde* (Nieuwe Reeks), 1961, blz. 53-84.

De taal van het testament, hier in extenso gepubliceerd, is het Brugs dialect en geldt als een staaltje van ambtelijke taal doorspekt met Franse woorden. Interessant voor de taalkundige zijn de talrijke oorspronkelijke Dietse woorden en kernachtige gezegden, die nu verdwenen zijn.

281. K. HEEROMA: De Nederlandse bewerkingen van Comenius' „Janua Linguarum”. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 78, 1961, blz. 247-274.

Vooraf wordt een bibliografisch overzicht gegeven van twee van Comenius' Latijnse schoolboeken, de „Janua” en het „Vestibulum” en hun Nederlandse bewerkingen in de 17^e eeuw. Het onderzoek van de taal van de anonieme bewerker van het Nederlandse deel der eerste „Janua”-bewerking wijst op een

onmiskerbare Oostnederlandse inslag : er komen woorden in voor die algemeen-Oostnederlands zijn en enkele die men bepaald Gelders-Overrijssels mag noemen. Er moet een samenspel geweest zijn tussen West- en Oostnederlandse taalelementen.

282. J. L. PAUWELS : Een Aarschotse dialecttekst. *Taal en Tongval*, XIII (1961), blz. 24-39.

Pauwels schreef deze dialecttekst, een verhaaltje, naar het model van de Opdorpse tekst van Blancquaert. Lezing A is de zo getrouw mogelijke fonetische weergave van de dialecttekst, maar door middel van gewone lettertekens, zodat hij ook voor niet-specialisten vrij gemakkelijk leesbaar is. Lezing B is een herhaling van lezing A in een meer Nederlandse vorm en dient enkel ter verduidelijking; om dezelfde reden is er onderaan de bladzijde een verklarende noot toegevoegd.

283. Luc INDESTEGE : *Een Diets gebedenboek uit het begin der zestiende eeuw*, herkomstig uit het voormalig klooster Sint-Hiëronymusdal te Sint-Truiden. Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, Gent, 1961 (III, 37) XX + 301 blz.

Integrale uitgave van het gebedenboek dat geschreven is in een Limburgs dialect met Brabantse inslag.

284. P. VERHOOG, en L. KOELMANS : *De reis van Michiel Adriaanszoon de Ruyter in 1664-1665*. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1961.

De geannoteerde journaaltekst in het Zeeuws dialect is weer-gegeven in zijn oorspronkelijke 17^e-eeuwse vorm. Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan De Ruyters taalgebruik.

285. VELDEKE, XXXVI (1961), 5 nrs., 80 blz.

Het grootste deel van de inhoud van dit ts. bestaat uit Limburgse dialectteksten. Verder vindt men in deze jaargang nog een beschouwing over de verhouding tussen dialect en A.B. in de beide Limburgen (blz. 13) en twee artikelen geschreven n.a.v. de 75^e verjaardag v. Prof. Dr. Th. Frings.

Ook andere lokale tijdschriften bevatten talrijke teksten in het plaatselijk dialect naast bijdragen zoals :

Groningen, III (1961) : A. Sassen bespreekt in nr. 8 het dialectwoord : „Aibert”.

Twenteland, VI (1961) : nr. 6a : de derde aflevering van het Twentse woordenboek : „anne-oampiep”.

De Moospot, IV (1961) : nr. 19 : J. Vredenburg, Aover onze spraoke (enkele verschijnselen uit de syntaxis).

Neerlands Volksleven, 11, 1961, nr. 3 : Dit nummer, gepubliceerd n.a.v. van K. ter Laans negentigste verjaardag, bevat o.a. : K. Heeroma, Johannes Onnekes, Groninger folklorist 1844-1885

(waarin de schrijver wijst op diens „Bijdrage tot de kennis van het Hunsingo-Groningsch dialect” in de Taal- en Letterbode van 1872 en op diens „Groningsch dialect” in Onze Volkstaal van 1885). J. Naarding, „Spaanje” (over de klankvormen van dit woord en de ervan afgeleide adj., verba enz. in het Gronings en Drents), dez. „Aanwaaien” (Betekenis en afleidingen in Groningen en Drente).

Oeze Volk, V, (1961) : bijdragen van J. Naarding over dialectwoorden : eel (= gier); bes en beppe; doe en ie; t haol; pulle (= melkbus); veil (= dweil); hang (= helling); kachel.

De Bronk, VIII (1960-1961).

Swieniegeltje, VI (1960-1961).

Dörp en Stad, XIII (1961) nr. 6/7 : Dit nr. is gewijd aan K. Ter Laan, n.a.v. diens 90^e verjaardag. Het bevat o.a. een bibliografie van zijn geschriften en enkele artikelen over de verschillende werkzaamheden van de jubilaris.

Register

N.B. Namen die in de titels of de samenvattingen vermeld worden kregen naast hun nummer een °.

Alanne E., 108	Buld, H., 182°
Ampe A., 269, 270	Buursink, J., 11°
Antonsen, E. H., 139	Carnoy, A., 77°, 78°, 79°, 80,
81°, 83°
Axters S. G., 99, 100	Cats, 256
Bakker, J. J. M., 179, 180°	Claes, J. P., 240
Bakker, N., 93	Claeys, R., 32
Bakx, Th., 148	Clark, R. C., 2°
Behets, J., 28, 54	Cohen, A., 129, 130°, 135
Beem, H., 59	Comenius, 281°
Bischoff, K., 208.	Cools, P. J., 39°
Blancquaert, E., 11°, 89, 236,
282°	Cordes, G., 113
Boelen, S. S. H. M., 30, 31°, 33°	Cowan, H. K. J., 134, 213
Boer, Jan, 11°	Daan, J., 11°, 23, 26, 149
Boets, J., 154	Dalle, D., 27
Bologne, M., 211	Damsteegt, B. C., 225
Bonte, P., 41	De Boer, H., 43
Borger, J. J., 254°	De Bondt, F., 121
Bos, G. F., 169, 170°, 171°	Debrabandere, F., 201
Bosker, A., 175	De Bronk, 285
Bredero, 255	De Bruijn, A., 255°
Bremer, 9°.	De Groot, 166°

- Degroote, G., 84
 De Keyser, P., 243°, 247°
 Delecourt, V., 67°
 Deleu, K., 257
 Desmedts, A., 55
 De Moospot, 285
 De Paepe, N., 244°
 Deschamps, J., 241, 263
 De Smet, G., 209
 De Tollenaere, F., 5°, 199, 219
 De Vrieze, F., 65
 De Witte, A. J. J., 159
 Dittmaier, H., 103
 Dominicus, F. C., 47
 Dooms, L., 45
 Dorp en stad, 285
 Droste, F. G., 168, 171, 172, 173
 Dupont, J., 76, 88
 Ebeling, C. L., 129
 Eggers, H., 234
 Elaut, L., 268
 Entjes, H., 189
 Erne, B. H., 14
 Foerste, W., 5, 190, 218°, 221,
 233
 Fleischer, W., 72
 Fokkema, K., 70, 129
 Foncke, R., 79, 276
 Forsberg, R., 230
 Fouche, 157
 Fourquet, J., 131
 Francescato, G., 229
 Frings, Th., 112, 147, 260°,
 285°
 Galderoux, R., 74
 Geerts, G., 93
 Gewin, 5°
 Ghijsen, H. C. M., 118, 119°
 Gobbers, W., 35
 Goossenaerts, J., 8, 33
 Goossens, J., 181
 Goossens, L., 155
 Grauls, J., 46
 Grimm, J. en W., 111
 Groningen, 285
 Grootaers, L., 11°
 Groth, K., 62°
 Gysseling, M., 5°, 13, 73, 102,
 103°, 104°, 133
 Heeroma, K., 5°, 11°, 12, 68,
 69, 130, 141°, 153, 183, 218,
 220, 221°, 281, 285
 Heinrichs, H. M., 66
 Heinsius, Daniel, 274°
 Hekket, B. J., 200
 Hellinga, W. Gs., 249°
 Herbillon, J., 232
 Hettema, 9°
 Hoebeke, M., 215
 Hofmann, D., 146
 Hooft, P. C., 248
 Indestege, L., 280, 283
 Ising, G., 264
 Jaatinen, M., 197
 Janssen, W. A. F., 212
 Julius, O. F. M. Cap., 266
 Karg-Gasterstädt, E., 112
 Kaufmann, 104
 Kiliaan, 68°
 Klein, K. K., 61, 91
 Kloeke, G. G., 11°, 167°
 Knobloch, j., 114
 Koelmans, L., 284
 Koenen, 98
 Kok, H., Th., 166
 Kostelijk, C., 107, 222
 Kramer, P., 122
 Krogmann, W., 126
 Kronenberg, M. E., 7, 224
 Krul, W. F. J. M., 20
 Kruyskamp, C., 94, 95°, 98,
 223, 248°, 271, 278

- Kück, E., 125
 Kuhn, 73°, 195
 Leys, 5°
 Leenen, J., 31, 75°, 193
 Linke, E., 207
 Lissens, R. F., 37
 Loubser, J. E., 151, 152
 Maerevoet, L., 121
 Maes, F., 22
 Mak, J. J., 251
 Martinet, 160°
 Massart, R., 275
 Maximilianus, O. F. M. Cap.,
 253°, 265
 Meertens, P. J., 11°, 119, 191,
 256
 Merckens, P. J., 161°, 164°, 170
 Michels, L. C., 15, 214, 228
 Miedema, H. T. J., 9
 Mironow, S. A., 160
 Mitzka, W., 90
 Moors, J., 275
 Morren, R., 203
 Müller, C., 273
 Naarding, J., 11°, 24, 69, 167,
 176, 177°, 178, 285
 Neerlands Volksleven, 285
 Nelissen, M., 11°
 Neumann, H., 261
 Nienaber, P. J., 4
 Nijhoff-Kronenberg, 7
 Noë, J., 250°
 Oeze Volk, 285
 Öhmann, E., 210, 235
 Onnekes, J., 285°
 Ostendorf, M. A. F., 16, 17
 Oudkerk Pool, 179°, 180
 Paardekooper, 153, 158, 165
 Pauwels, J. L., 38, 76, 80, 81,
 82, 217, 282
 Pee, W., 52, 75, 88, 89°, 97°,
 156, 157, 193°
 Peeters, F., 185, 186
 Peperstraete, J., 216
 Peremans, W., 83
 Poelhekke, J. J., 227
 Raoux, A. Ph., 54°
 Reichstein, J., 237
 Rensink, W. G., 184
 Rijpma, E., 177
 Roeckx, 270°
 Roelandts, K., 5°, 77, 145
 Roemans, R., 6, 46°, 246°
 Rombauts, E., 244°
 Rooth, E., 194
 Rouche, N., 232
 Sassen, A., 285°
 Schieb, G., 206, 258, 259, 260°
 Schippers, B. W., 11, 58
 Schmitt, L. E., 90, 91
 Schönfeld, 66°
 Schoonees, P. C., 109
 Schuit, F. J., 254°
 Schultink, H., 132
 Schuringa, F. G., 177
 Schützeichel, R., 196
 Seeldraeyers, A., 39, 97°
 Sellin, P. R., 274
 Serrure, C. Ph., 277°
 Shetter, W. L., 11°
 Sicking, J., 204
 Siebs, Th., 9°
 Simons, G. J., 239
 Simons, L., 62
 Sipma, 9°
 Sizoo, A., 64
 Sjölin, B., 231
 Smet, M., 106
 Smit, W. A. P., 249°
 Sötemann, A. L., 252°
 Spaapen, B., 267

- Stoops, Y., 67
 Stuiveling, G., 42, 51
 Swieniegeltje, 285
 Tacx, J. P. M., 53
 Tavernier, C., 198
 Teirlinck, H., 18
 Ter Laan, 285°
 Teuchert, H., 60
 Teulings, C., 204°
 Thisquen, J., 275
 Twenteland, 285
 Uitman, G. J., 21
 Vanacker, V. F., 25
 Van Assche, H., 6, 46°, 246°
 Van Bakel, J., 117, 142, 143,
 187, 188
 Van Can, M., 260
 Van Coetsem, F., 11°, 96, 110
 Van Cranenburgh, H., 245
 Van Crombrugge, E., 45
 Van Dale, 94, 96°
 Van Dam, C. F. A., 63, 226, 227°
 Van den Berg, B., 131°, 162,
 163, 192
 Van der Hallen, O., 34, 35
 Van der Ree, A. W. P., 161
 Van der Wouden, A. M. M., 149°
 Van de Toorn, M. C., 172°
 Van de Velde, P., 106
 Van de Velde, R., 71
 Van Dievoet, G., 29
 Van Eeghem, W., 101, 242°,

- Van Elslander, A., 87
 Vangassen, H., 138, 144
 Van Haeringen, C. B., 11°, 40,
 95, 102.
 Van Hageland, A., 238
 Van Helten, 9°
 Van Holk, A. G. F., 129
 Van Loey, A., 136, 137
 Van Mierlo, 260°
 Van Winter, 5°
 Vanwongerghem, Cl., 19
 Vauterin, L., 140
 Veering, J., 50
 Veldeke, 285
 Verdam, J., 99
 Verhasselt, J., 174
 Verhoog, P., 284
 Versteeg, T. J. M., 160
 Vervoort, 270°
 Vesalius, A., 268°
 Vondel, 253
 Vredenburg, J., 285
 Wasser, Ben A. J., 120
 Weijnen, 5°, 115, 116, 141, 152,
 182, 193, 272
 Weller, M., 42
 Wijngaards, N. C. H., 159
 Willems, 193°
 Wossido-Teuchert, 127
 Zatocil, 262
 Zerbolt van Zutphen, G., 263°
 Zwaan, F. L., 164, 249

INHOUD

	blz.
I. Bibliografie	185
II. Publikaties van algemene aard	186
1. Algemeen Nederlands en dialect; taalschakeringen; taalverzorging	186
2. Het Nederlands in contact met andere talen	192
3. Varia	193
4. Levensberichten	195
III. Taalatlassen en woordenboeken	197
1. Taalatlassen	197
2. Woordenboeken	198
3. Dialectwoordenboeken	201
IV. Klank- en vormleer	204
V. Syntaxis en woordvorming	209
1. Syntaxis	209
2. Woordvorming	212
VI. Dialectgeografie	213
VII. Woordenschat	216
1. Groepen van woorden	216
2. Afzonderlijke woorden	218
3. Diernamen	221
4. Spreekwoorden en uitdrukkingen	222
VIII. Teksten	222
1. Oude teksten	222
2. Dialectteksten	229
Register	231